

TAMPERE.
FINLAND

TAMPEREEN AIKUISLUKIO Opinto-opas

Lukuvuosi 2024–2025

TAMPERE

TAMPEREEN AIKUISLUKION YHTEYSTIEDOT

käyntiosoite	Uimalankatu 9, 33540 Tampere
rehtori Niina Peltonen	040 568 5960, niina.peltonen@tampere.fi
apulaisrehtori Elina Karapalo	040 869 7416, elina.karapalo@tampere.fi
lukiosihteerit Satu Parkusjärvi	040 129 0528
lukiosihteerit Leila Koivisto	040 189 7101
kanslia	aikuislukio@tampere.fi
kanslia avoimna	ma–ke klo 12–17, to klo 12–15
opinto-ohjaaja Ritva Lintonen	050 325 7409, ritva.lintonen@tampere.fi
opinto-ohjaaja Minna Pohjola	040 129 9473, minna.pohjola@tampere.fi
erityisopettaja Veli Rajamäki	0400 264 895, veli.rajamaki@tampere.fi
kuraattori Riina Honkamäki	040 685 0357, riina.honkamaki@pirha.fi

www.tampere.fi/aikuislukio

[Facebook Tampereen aikuislukio](#)

[Tampereen aikuislukio Instagramissa](#)

OPETTAJAT

opettajien sähköpostiosoite muotoa etunimi.sukunimi(a)tampere.fi, ellei toisin mainita

Aaltoila Maija	ranska, espanja (virkavapaalla 1.–4. periodin)
Aarnitaival Jyri	äidinkieli ja kirjallisuus, historia, yhteiskuntaoppi
Alajoki Karoliina	kemia, fysiikka, matematiikka; minna.alajoki(a)tampere.fi
Brusila Liisa	saksa, venäjä
Hanén Timo	englanti
Harjuntausta Katja	biologia, maantiede
Höglund Helen	ruotsi
Kaitajärvi Jarmo	fysiikka, matematiikka
Kallio Katja	matematiikka
Karhu Tulina	terveystieto, maantiede, biologia
Keitaanpää Satu	matematiikka
Rantala Eeva-Maria	äidinkieli ja kirjallisuus, s2, eeva.m.rantala(a)tampere.fi
Rantanen Vesa	fysiikka
Salmela Sauli	elämäkatsomustieto, filosofia
Shemshura Anna	ranska
Sinnemaa Tiina	äidinkieli ja kirjallisuus, s2
Soppa Mikko	historia, yhteiskuntaoppi
Vakkuri Tarja	uskonto, psykologia, filosofia
Viitanen Tiina	englanti
Virtanen Aimo	matematiikka
Vuolteenaho Tiina	äidinkieli ja kirjallisuus, johanna.vuolteenaho(a)tampere.fi
Väkiparta Annakaisa	ruotsi; varpu.vakiparta(a)tampere.fi

Sisällys

TAMPEREEN AIKUISLUKION YHTEYSTIEDOT	2
Tervetuloa opiskelemaan Tampereen aikuislukioon lukuvuonna 2024–2025!	6
Opiskelu Tampereen aikuislukiossa.....	7
Aikuislukiosanastoa selitettynä.....	7
Ilmoittautuminen	8
Opiskelijalajit aikuislukiossa.....	8
Osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen	8
Opiskelumaksut ja opintotuki aikuislukiossa	9
Opintojen aloitus.....	9
Opiskelussa tarvittavat sähköiset järjestelmät	10
Digi-paja	11
Läksypaja.....	11
Tiedotuskanavat	11
Opinto-ohjaus.....	11
Oppimisen tuki	12
Kuraattori	12
Opiskeluetiketti	12
Opiskelijakunta Talok.....	13
Aikuislukion kohtaamispaikka Kohtaamo	13
Opetusjärjestelyt	13
Oppimäärä.....	14
Aikuisten lukiokoulutuksen tuntijako (opetussuunnitelma 2021)	15
Lukuvuoden tärkeitä päivämääriä.....	16
Lähiopetus.....	18
Teams- ja verkko-opinnot	18
Teams-opinnot	18
Verkko-opinnot.....	19
Tampereen seudun verkkolukio	19
Arviointi.....	19
Arvosanat	20
Osallistuminen opetukseen.....	20
Opintojakson uusiminen	20
Vilppi	20
Oppimäärän arvosana.....	21

Opintojen keskeyttäminen tai eroaminen	21
Todistukset	22
Arvioinnin oikaisu	22
Ylioppilastutkinto.....	23
Digitaaliset ylioppilaskokeet.....	23
Ylioppilastutkinnon rakenne	24
Tutkinnon hajauttaminen	24
Osallistumisoikeus	24
Kokeen uusiminen	24
Tutkinnon täydentäminen.....	24
Ylioppilastutkintotodistus	25
Kertausopinnot	25
Ilmoittautuminen.....	25
Koesuoritusta heikentävät syyt	25
LISÄTIETOJA YLIOPPILASTUTKINNOSTA	25
Ylioppilaskoepäivät	26
Opintojaksot ja oppimateriaalit	27
Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä ja kirjallisuus (ÄI).....	27
Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2).....	29
Englanti A-oppimäärä (ENA).....	32
B1-ruotsi (RUB1)	36
B3-espanja (EAB3).....	38
B3-ranska (RAB3)	40
B3-saksa (SAB3)	41
B3-venäjä (VEB3)	42
Matematiikka	44
Matematiikka pitkä (MAA)	44
Matematiikka lyhyt (MAB)	47
Biologia (BI)	52
Maantiede (GE).....	54
Fysiikka.....	55
Kemia (KE)	58
Filosofia.....	60
Historia.....	61
Yhteiskuntaoppi.....	63
Katsomusaineet	64
Elämäkatsomustieto	65
Psykologia.....	66
Terveystieto.....	68
Muut valinnaiset opinnot.....	69

Tervetuloa opiskelemaan Tampereen aikuislukioon lukuvuonna 2024–2025!

Olet tehnyt tärkeän valinnan täydentää omaa osaamistasi Tampereen aikuislukiossa, onnittelut siitä! On hienoa saada juuri sinut opiskelemaan monimuotoiseen aikuislukioon. Opiskeluun orientoitumisen voit aloittaa tutustumalla tähän oppaaseen. Toivottavasti näemme sinut myös Avoimien ovien illassamme keskiviikkona 28.8. alkaen klo 17. Täällä kuulet tiiviissä paketissa, mitä opiskelu aikuislukiossa tarkoittaa, tapaat opettajia ja muuta koulun henkilökuntaa sekä saat vielä ohjausta esimerkiksi opintojaksojen valinnassa.

Aikuislukio-opiskelu antaa erilaisilla taustoilla tuleville oppijoille hienon mahdollisuuden täydentää ja syventää osaamistaan. Meillä samoilla oppitunneilla istuvat lukion koko oppimäärää suorittavat, yksittäisiä opintojaksoja tai oppiaineita opiskelevat ja nuorten koulujen valintaa täydentävät opiskelijat. Kaikki oppijat ovat meille aivan yhtä tärkeitä, tavoitteemme jokaisen oppijan kohdalla on saattaa hänet löytämään oma potentiaalinsa ja saavuttamaan omat tavoitteensa. Toiminta-ajatuksemme kiteytyykin lauseeseen

Oppiminen kuuluu kaikille!

Aikuislukion monimuotoisuudesta kertoo se, että sinulla on mahdollisuus valita opintojasi erilaisista toteutuksista. Voit esimerkiksi opiskella kemiaa lähiopetuksessa iltaisin, englantia ohjatusti verkossa ja fysiikkaa etäoppitunneilla Teamsissä. Tehtävänäme on mahdollistaa oppiminen kaikille!

Tänä lukuvuonna muutos aikaisempaan on se, että siirrymme Tampereen aikuislukiossa kokeilemaan 5-periodijärjestelmää ja oppituntien ajat muuttuvat hiukan. Otamme mielellämme vastaan palautetta tästä kokeilusta.

On tärkeä muistaa, että me koko Tampereen aikuislukion henkilökunta olemme täällä juuri sinua varten. Haluamme opastaa, ohjata, tukea ja kannustaa sinua opinnoissasi eteenpäin kohti tavoitteitasi. Totta kai lukio-opiskelijalta odotetaan jo omaa aktiivisuutta ja kykyä itse suunnitella opintojaan ja tulevaisuuttaan. Mutta on tärkeä myös muistaa kysyä ja ihmetellä. Älä koskaan jää epätietoisuuteen tai suunnitelmien kanssa yksin - jos kaipaat apua, pyydä sitä.

Toivon, että sinun lukuvuotesi Tampereen aikuislukiossa sujuu hyvin. Muista kysyä, muista kommentoida, muista antaa palautetta. Ja erityisesti: muista nauttia uusien asioiden oppimisesta ja uusien ihmisten kohtaamisesta.

Niina Peltonen, Tampereen aikuislukion rehtori

Opiskelu Tampereen aikuislukiossa

Tampereen aikuislukiossa voit:

- suorittaa lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon
- suorittaa ylioppilastutkinnon ammatilliselta pohjalta
- opiskella loppuun kesken jääneen lukion
- opiskella yhden tai useampia opintojaksoja aineopiskelijana ja tämän jälkeen halutessasi täydentää ylioppilastutkintoa tai uusia aikaisempia ylioppilaskokeita.

Aikuislukiosanastoa selitettynä

- Opetussuunnitelma = kirjattu suunnitelma siitä, kuinka opetus järjestetään oppilaitoksessa ja millaiset tavoitteet eri opintojaksoilla on.
- LOPS2021 = syksyllä 2021 voimaan tullut lukion opetussuunnitelma (lukion 1.8.2021 jälkeen alusta aloittaville), joka varmistaa valtakunnallisesti, mitä eri opintojaksoilla opiskellaan. Kaikki tarjolla olevat opinnot ovat tämän opetussuunnitelman mukaisia. Jos olet aloittanut opintosi aikaisemmin, kysy opinto-ohjaajalta tai aineenopettajalta vastaavuuksista. Siirtyessäsi aikuislukioon opintosi hyväksiluetaan nykyisen opetussuunnitelman mukaisiin opintoihin.
- Opintojakso = kurssin uusi nimi, useimmat opintojaksot ovat 2 opintopisteen laajuisia
- Opintopiste = puolet entisestä kurssista; opintojaksot voivat olla eri laajuisia (1 op, 2 op tai 3 op)
- Periodi = lukuvuosi jakautuu viiteen noin 6,5 viikon periodiin, jonka loputtua sen periodin opintojaksot arvioidaan.
- Tuntijako = kaikkien oppiaineiden kaikki opintojaksot, joita aikuisten lukiokoulutuksessa on mahdollisuus opiskelijalle tarjota
- Lukion oppimäärä = se määrä pakollisia ja valinnaisia opintojaksoja, joka tarvitaan päättötodistuksen saamiseksi; nykyisin vähintään 88 opintopistettä
- Ylioppilastutkinto = lukion valtakunnallinen loppututkinto, johon sisältyy vähintään 5 pakollista koetta (ks. luku *Ylioppilastutkinto*)
- A-oppimäärä = laaja oppimäärä jostain oppiaineesta, jonka opiskelija on yleensä aloittanut alakoulussa
- B1-oppimäärä = ruotsissa keskipitkä oppimäärä, joka aloitetaan yleensä 6. luokalla
- B3-oppimäärä = vieraissa kielissä oppimäärä, joka alkaa ihan alkeista
- Opintotarjotin = koko lukuvuoden periodien opintojaksojen tarjonta, joka löytyy Wilmasta
- Lähiopinnot = opinnot, joiden oppitunnit ovat koululla iltaisin. Oppitunneille osallistuminen on tärkeä osa lähiopiskelua.
- Verkko-opinnot = opinnot, joita voit suorittaa sähköisessä ympäristössä jonkin tietyn periodin aikana; verkko-opintoja löytyy aikuislukion omasta opintotarjottimesta ja lisäksi Tampereen seudun lukioiden yhteiseltä verkkotarjottimelta (ks. luku *Teams- ja verkko-opinnot*)
- Teams-opinnot = opinnot, joiden oppitunnit järjestetään Teams-yhteydellä työjärjestyksen aikataulun mukaan (ks. luku *Teams- ja verkko-opinnot*). Teams-oppitunneille osallistuminen on tärkeä osa opiskelua.

Ilmoittautuminen

Opiskelijaksi voi ilmoittautua läpi lukuvuoden koulun kotisivuilta löytyvän linkin kautta. Kun ilmoittautumisesi on hyväksytty, saat kansliasta sähköpostitse ohjeet etenemiseen. Lukion oppimäärää ja ylioppilastutkintoa tavoittelevien tulee varata aika opinto-ohjaukseen. Tuothan mukana viimeistään tällöin viimeisimmät koulutodistuksesi, jollet ole liittänyt niitä jo ilmoittautumislomakkeeseen.

Ilmoittaudu opintojaksoille Wilman kautta. Tule viimeistään toiselle opetuskerralle tai tee verkko-opinnoissa opintojakson aloitustehtävä, jottei sinua poisteta ryhmästä. Mikäli jollekin opintojaksolle ei ilmoittaudu riittävästi opiskelijoita, se voidaan perua. Tutkintotavoitteiset opiskelijat ovat etusijalla, jos ilmoittautujia on paljon.

Ilmoittautuminen seuraavalle periodille avataan viikko ennen periodin alkua, ja se sulkeutuu periodin aloituspäivänä klo 12.

Jos et ehtinyt ilmoittautua opintojaksoille, voit kysyä periodin aloitusviikon aikana suoraan ryhmän opettajalta, onko ryhmässä vielä tilaa.

Opiskelijalajit aikuislukiossa

LUKION TUTKINTO-OPISKELIJA

- tavoitteesi on lukion koko oppimäärän (88 opintopistettä) suorittaminen
- opiskelu-aika 2–4 vuotta (jos opiskelet pidempään, voit jatkaa lukion loppuun aineopiskelijana)
- aloitat lukion alusta aikuislukiossa tai olet aloittanut sen aiemmin jossakin toisessa lukiossa ja siirryt jatkamaan lukion loppuun aikuislukiossa
- lukion oppimäärän lisäksi tavoitteena usein myös ylioppilastutkinto

LUKION AINEOPISKELIJA

- olet toisen lukion tai ammatillisen oppilaitoksen opiskelija ja täydennät opintojasi aikuislukiossa
- olet jo valmistunut ylioppilaaksi ja täydennät oppimääräsi tai ylioppilastutkintoasi uusilla aineilla
- sinulla on ammatillinen perustutkinto ja haluat suorittaa ylioppilastutkinnon (mutta et lukion koko oppimäärää)
- olet opiskellut tutkinto-opiskelijana jo neljä vuotta, eikä sinulle ole hakemuksesta myönnetty lisäaikaa opiskeluun. Haluat kuitenkin suorittaa lukion oppimäärän
- haluat oppia esimerkiksi uuden kielen tai opiskelet jotakin muuta yksittäistä oppiainetta.

Osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen

Sinulla on oikeus saada tunnustetuksi muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Osaamisen tunnustaminen tehdään opinto-ohjaajan vastaanotolla. Tätä varten tarvitsemme erotodistuksen edellisestä oppilaitoksestasi (myös Oma Opintopolusta jaettu todistus käy). Pakollisista opinnoista voidaan tunnustaa kaikki suoritukset, mutta valinnaisista opinnoista pelkästään hyväksytysti suoritettut opinnot (ei siis arvosanalla 4 arvioituja opintojaksoja).

Huomaathan, että aikuislukioista et kuitenkaan voi saada päättötodistusta, ennen kuin olet opiskellut kahden periodin opinnoissa myös meillä.

Jos sinulla on muualla hankittua osaamista, josta ei ole todistuksia (esimerkiksi kielitaitoa), voit aineenopettajan kanssa sopia osaamisen tunnistamisesta erilaisin näytöin.

Lisäksi lukioaikana suoritettuja työelämää tukevia koulutuksia voidaan lukea hyväksi muihin lukio-opintoihin. Tällaisia koulutuksia / kursseja ovat esimerkiksi:

- B-ajokortti
- Hygieniapassi / anniskelupassi
- Tilityökortti / Työturvallisuuskortti / Järjestymieskortti
- Ensiapu 1 ja 2
- MLL:n lastenhoitajakurssi
- 4H-yrityskoulutus
- Partiojohtajan peruskurssi
- Ohjaaja- ja valmentajakoulutukset eri harrastuksista

Opiskelumaksut ja opintotuki aikuislukiossa

Lukiotutkintoa suorittavilta opiskelijoilta ei peritä maksuja. Opiskelija vastaa kuitenkin itse oppimateriaalin ja opiskeluvälineiden hankinnasta. Aikuislukio-opintoja ei katsota päätoimiseksi opiskeluksi, joten niihin ei voi hakea opintotukea.

Laajennettu oppivelvollisuus koskee vuonna 2005 ja sen jälkeen syntyneitä peruskoulun suorittaneita opiskelijoita; heille opiskelumateriaali on ilmaista ja he voivat hakea opintoihinsa opintotukea. Maksuttomuus kestää sen vuoden loppuun saakka, kun opiskelija täyttää 20 vuotta, jollei hän suorita toisen asteen tutkintoa tätä ennen.

Aineopiskelijoilta perittävä maksu on 100 € / lukukausi. Syksyn maksu kattaa periodit 1–3 ja kevään maksu periodit 3–5 sekä seuraavan elokuun abi-periodin. Laskutus tehdään jälkikäteen periodeittain. Opiskeltavien opintojaksojen määrää ei ole rajoitettu. Myös keskeytyneen opintojakson perusteella peritään aineopiskelumaksu.

Opintojen aloitus

- ohjausaika: Tutkinto-opiskelijana varaa aika opinto-ohjaajalta koulun kotisivuilta löytyvän sähköisen ajanvarauskalenterin kautta tai tule non stop -ohjauksiin. Non stop -ohjausajat sekä opinto-ohjaajien ajanvarauskalenterit löydät koulumme kotisivuilta: [Opinto-ohjaus \[Tampereen kaupunki - Tampereen aikuislukio - Opiskelijalle\]](#)
- todistukset: Huolehdi todistusjäljennökset aiemmista opinnoista mukaan viimeistään ensimmäiseen opinto-ohjaajan tapaamiseen (jollat ole liittänyt näitä ilmoittautumislomakkeeseesi). Mikäli olet suorittanut ylioppilastutkinnon tai sen osia jossain muussa oppilaitoksessa, muista tuoda myös ne tiedot opinto-ohjaajalle.
- valinnat: Pidä huolta, että sinulla on aloitusperiodin opintojaksojen valinnat hyvissä ajoin tehtynä. Valinnat tehdään Wilman opintotarjottimissa. Jos haluat valita opintoja yhteiseltä verkkotarjottimelta, tehdään valinnat opinto-ohjaajan kautta.
- luokat: Löydät opetustilat Wilmasta. Ole paikalla aloitustunneilla!
- tietokone: Lukio-opinnoissa tarvitset Abitti-yhteensopivan kannettavan tietokoneen tehtävien ja kokeiden tekemiseen. Koululla ei ole tarjolla lainalaitteita opiskelijoille. Lisäksi sinulla tulee olla

tehtynä Abitti-tikku (USB-muisti), jonka päivityksistä vastaat itse. Uusista päivityksistä ilmoitetaan Wilman tiedotteissa.

- oppimateriaali: Tarkista tarvittava oppimateriaali tämän oppaan Opintojaksot-osiosta ja hanki oppimateriaali ennen opintojakson alkua.
- tunnukset: saat kouluun ilmoittautumisen jälkeen muutaman päivän jälkeen kansliasta ja Tiedolta sähköpostin, jossa on mukana myös käyttäjätunnuksesi ja salasanasasi. Tämä tunnus käy alla oleviin paikkoihin. Jos tunnuksesi ei toimi, ota yhteyttä kansliaan. Salasana tulee uusia vähintään kuuden kuukauden välein.
  - Wilma: ohjelma, jossa ilmoittaudut opintojaksoille, seuraat omien opintojesi etenemistä ja seuraat koulun viestintää. Ensimmäisellä kirjautumiskerralla sinun tulee vaihtaa käyttäjätunnuksesi.
  - Moodle: sähköinen opiskeluympäristö, joka on käytössä useimmilla opintojaksoilla
  - Office365: saat käyttöösi myös Office-paketin, jonka ohjelmat voit ladata myös omalle laitteellesi. Teams-oppitunneilla käytettävä Teams on osa tätä pakettia.
  - Toki-verkkokirjasto: Tampereen toisen asteen verkkokirjasto, joista löydät e-kirjoja ja -lehtiä.

Opiskelussa tarvittavat sähköiset järjestelmät

Wilma (*edutampere.inschool.fi*) on koulukohtainen opiskelijan käyttöliittymä, jossa

- ilmoittaudut opintojaksoille ja seuraat opintojesi etenemistä periodeittain
- voit tarkistaa työjärjestyksesi
- näet poissaolosi. Alle 18-vuotiaiden tiedot näkevät myös huoltajat.
- voit saada ja lähettää viestejä ja lukea koulun tiedotteita.
HUOM! Wilma on aikuislukion virallinen tiedotuskanava, joten seuraathan sen viestejä ja tiedotteita!
- teet opiskeluun liittyviä hakemuksia
- ilmoittaudut alustavasti ylioppilaskokeisiin ja näet ylioppilaskokeiden tulokset
- näet kaikkien opintojaksojen kuvaukset opetussuunnitelmassa.
- Puhelimeen kannattaa ladata helppokäyttöinen Wilma-sovellus.

Office 365 (*portal.office.com*) on opiskelun tukipaketti,

- johon kirjaudutaan omalla käyttäjätunnuksellasi (yleensä muotoa *etunimi.sukunimi@edu.tampere.fi*)
- johon kuuluu sähköpostiosoite yleensä muodossa *etunimi.sukunimi@edu.tampere.fi*
HUOM! Käytäthän opiskeluun liittyvissä asioissa aina tätä sähköpostia
- johon sisältyy monia opiskelua tukevia sovelluksia, kuten Teams ja OneDrive
- jonka kautta voit ladata itsellesi ilmaiseksi Officen ohjelmistopakettin osoitteesta <https://portal.office.com/OLS/MySoftware.aspx>.

Moodle (*moodle.tampere.fi*) on verkko-oppimisympäristö,

- johon kirjaudutaan omalla käyttäjätunnuksellasi
- sähköinen oppimisympäristö, joka on käytössä useimmilla opintojaksoilla. Opintojaksojen kirjautumisavaimen saat periodin alussa opettajalta (esim. Wilma-viestillä).
- verkko-opintojen suorittaminen pohjautuu pääosin Moodlessa tehtäviin / palautettaviin tehtäviin; lisäksi verkko-opintoihin voi kuulua Teams-ohjausta ja esimerkiksi pienryhmätyöskentelyä.

Abitti on ylioppilastutkinnossa käytettävä sähköinen koeympäristö

- Abittiin ja sen ohjelmiin tutustut opetuksen yhteydessä
- [Abitissa käytettävät ohjelmat](#) voit ladata omalle koneellesi harjoittelua varten. Osa on maksullisia.
- Opiskelija tarvitsee Abitin käyttöä varten oman kannettavan Abitti-yhteensopivan tietokoneen: [Abitti-yhteensopivat tietokoneet | Abitti](#) sekä ns. Abitti-tikun, jonka tekoon saat ohjeita opettajilta. Tikku täytyy myös päivittää ohjeiden mukaan (seuraa Wilmaa!) Ohjeet löytyvät myös Abitti-sivustolta: [Muistitikujen monistus | Abitti](#)

Digi-paja

Noin kerran viikossa järjestettävästä Digi-pajasta saat apua ja ohjausta digitaaliseen opiskeluun. Digi-pajassa voi olla myös tiettyjä teemoja. Yleensä saat kuitenkin ohjausta walk in -periaatteella. Tarkemmat aikataulut ja pajan aiheet löydät Wilmasta.

Läksypaja

Kerran viikossa sinulla on myös mahdollista tulla tekemään opiskeluun kuuluvia tehtäviä ohjattuun läksypajaan tai vaikkapa tekemään valmiiksi T-merkinnällä arvioituja opintojaksoja. Läksypajaa vetää erityisopettaja. Tarkemmat aikataulut tulevat Wilmaan.

Tiedotuskanavat

- Wilma
- koulun kotisivut
- koulun aulan info-näyttö
- info-tilaisuudet (esim. abi-infot)

Seuraathan aktiivisesti Wilman tiedotteita, koska tätä kautta koulussa opiskelevat saavat tiedon ajankohtaisista asioista ja muutoksista.

Opinto-ohjaus

Uudet tutkinto-opiskelijat saavat aina alkuohjauksen, joka tulee varata heti kouluun ilmoittautumisen jälkeen. Jokaisen kanssa tehdään henkilökohtainen opiskelu- ja urasuunnitelma, jota päivitetään tarpeen mukaan. Opintojen etenemistä seurataan periodeittain. Lisäksi opinto-ohjaajat järjestävät viikoittain ohjausta ilman ajanvarausta ja ovat tavattavissa opiskelijoitten kohtaamispaikalla. Pidä opiskelijana myös itse huoli siitä, että varaat säännöllisesti ajan opinto-ohjaukseen ja osallistut sinua koskeviin info-tilaisuuksiin.

Aineenopettajat ohjaavat opetuksen yhteydessä oman oppiaineensa asioissa.

Opinto-ohjaajamme auttavat monenlaisissa asioissa:

- opiskelun aloittaminen
- edellisten opintojen tunnustaminen
- opiskelun käytännöt
- opiskelusuunnitelmat
- yo-ilmoittautumiset
- jatko-opinnot ja urasuunnitelmat

Muiden koulujen opiskelijat käyttävät oman koulunsa ohjausta muissa kuin aikuislukion käytäntöihin liittyvissä asioissa. Aineopiskelijoita (lukion suorittaneita) suositellaan käyttämään TE-toimistojen koulutuspalveluja tai ammatinvalintapsykologeja, mikäli he haluavat jatko-opintoihin liittyvää uraohjausta.

Oppimisen tuki

Erityisopettaja Veli Rajamäki tukee sinua tarvittaessa erilaisissa opiskeluun liittyvissä vaikeuksissa. Ajan erityisopettajalle voit varata kotisivujen sähköisen ajanvarauskalenterin kautta: [Erityinen tuki \[Tampereen kaupunki - Tampereen aikuislukio - Opiskelijalle\]](#).

Erityisopettaja

- auttaa sinua löytämään tarvittavat tukimuodot sekä lukio-opinnoissa että ylioppilaskokeissa
- tekee lukiseulat ja -testit sekä vieraskielisyys selvitykset
- neuvoo tehokkaiden oppimisstrategioiden löytämisessä
- auttaa ja tukee arkisissakin lukion pulmatilanteissa
- kartoittaa ja pyrkii ratkaisemaan opiskeluun liittyviä haasteita yhdessä opinto-ohjaajien ja opettajien kanssa
- on mukana tarvittaessa myös eri oppiaineiden oppitunneilla
- pitää läksypajaa ja LUE-opintojaksoja.

Kuraattori

Kuraattori Riina Honkamäki auttaa sinua, jos mieltäsi painaa jokin opiskeluun liittyvä asia tai oppimista haittaava seikka. Kuraattori tarjoaa opiskelijoille hyvinvointia tukevia tapaamisia. Kuraattori on tavattavissa ma-ke ajanvarauksella. Ajan voit varata puhelimitse, sähköpostitse tai Wilman kautta.

Opiskeluetiketti

Aikuislukiossa arvostamme viihtyisää työ- ja oppimisympäristöä. Anna siis muille ja itsellesi työrauha. Lukio-opiskelu edellyttää omaa aktiivista työskentelyä, määrätietoisuutta, omaehtoisuutta, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta.

Hyvä yhteishenki rakentuu yhteisöllisyydestä ja välittämisestä. Jokaisella on vastuu turvallisesta, häiriöttömästä ja siististä työ- ja oppimisympäristöstä. Kaikenlainen kiusaaminen, häirintä, syrjintä sekä henkinen tai fyysinen väkivalta on ehdottomasti kielletty. Oppilaitos on päihteetön ja savuton.

Tampereen kaupungin turvallisemman tilan periaatteet

TAMPERE.
FINLAND

**TOIVOTAMME KAIKKI
TERVETULLEEKSI!**

Meistä jokainen on omanlainen.

Opiskelijakunta Talok

Haluaisitko päästä vaikuttamaan koulumme kehittämiseen? Kaikki Tampereen aikuislukion opiskelijat kuuluvat opiskelijakuntaan, joka valitsee keskuudestaan vuosittain opiskelijakunnan hallituksen. Opiskelijakunnan hallituksen tavoitteena on vaikuttaa opiskelijoiden viihtyvyyteen, yhteistoimintaan, tasapuolisuuteen sekä opiskelun kehittämiseen.

Opiskelijakunnan hallitus aloittaa aktiivisen toiminnan heti lukuvuoden alussa. Opiskelijakunta on kaikkien opiskelijoiden ääni. Sen tehtävä on kommentoida opiskelijan arkeen liittyviä asioita opiskelijan näkökulmasta, ja opiskelijakunnan mielipiteitä kuunnellaan myös koulun johdossa.

Opiskelijakunta kokoontuu oppijan kohtaamispaikassa. Tarjolla on monenlaista toimintaa iloisessa ilmapiirissä. Tarkoituksenamme on antaa vertaistukea ja auttaa toisia opiskelijoita koulun arjen pienissä käytännön kysymyksissä.

Mikäli haluat mukaan opiskelijakunnan hallituksen toimintaan, ota yhteys opiskelijakunnan ohjaavaan opettajaan (opo Ritva Lintonen) tai suoraan opiskelijakunnan hallitukseen.

Ota seurantaan myös Talokin Instagram-tili: [Tampereen Aikuislukion Opiskelijakunta \(@opiskelijakunta_talok\)](#) • [Instagram-kuvat ja -videot](#)

Aikuislukion kohtaamispaikka Kohtaamo

- Oppijan kohtaamispaikka on rento oleskelupaikka periodin alussa. Kohtaamo järjestetään koulun keskusaulassa periodin aloituspäivänä klo 17.45-19.00
- Seuraathan Wilman tiedotteita, sillä niissä kerrotaan, jos Kohtaamossa on jollakin kerralla erityinen teema.
- Kohtaamossa tapaat vakiojäsenenä opinto-ohjaajan, erityisopettajan ja kuraattorin.
- Voit hoitaa pieniä opiskeluun liittyviä asioita, jotka eivät vaadi paljoa aikaa.
- Voit tavata muita opiskelijoita ja opettajia.
- Kohtaamispaikalla järjestetään opiskeluun liittyviä info-tilaisuuksia sekä teemapäiviä. Seuraathan Wilman tiedotteita!

Opetusjärjestelyt

Lukuvuodessa on viisi periodia ja lisäksi elokuun kesäperiodi ja seudun yhteisten verkko-opintojen kesän yli jatkuva periodi (alkaa jo toukokuun alussa). Opintojaksoilla on yleensä opetusta kaksi kertaa viikossa joko maanantaisin ja keskiviikkoisin tai tiistaisin ja torstaisin 90 minuutin opetusrupeama kerrallaan. Joillain opintojaksoilla opetusta on kaksi tai neljä kertaa viikossa 45 minuuttia kerrallaan. Periodin alussa on jokaisella opintojaksolla 40 minuutin mittainen aloituskerta, joka kuuluu opintojaksoon. Tulethan aina aloituskerralle, jotta paikkasi ryhmässä säilyy. Tarkemmat aikataulut löytyvät Wilman työjärjestyksestä.

Periodin kaikki viikot ovat aikataulultaan samanlaisia. Joillakin opintojaksoilla voidaan järjestää myös pidempiä loppukokeita, jotka pidetään perjantaisin. Opettaja kertoo opintojakson alussa, jos opintojaksoon kuuluu tällainen loppukoe. Elokuun kesäperiodissa ja lukuvuoden 3. periodissa on erillinen päättöviikko abi-opintojen preliminäärikokeita varten.

Periodin aikana tehdään erilaisia testejä sekä muita kirjallisia tai suullisia tehtäviä. Arvioinnin muoto sovitaan periodin alussa. Kokonaissuoritus arvioidaan Wilmaan viikon kuluessa periodin päättymisestä. Näet suorituksesi myös Oma Opintopolusta: [Oma Opintopolku](#).

Oppimäärä

Lukion päättötodistuksen saamisen edellytyksenä on vähintään 88 opintopisteen suorittaminen. Oppiainejako ja pakollisten opintojaksojen määrä on nähtävissä seuraavan sivun tuntijakotaulukossa.

Tampereen aikuislukiossa on tarjolla vain vuoden 2021 opetussuunnitelman mukaisia opintojaksoja. Jos olet aloittanut opintosi aikaisemman opetussuunnitelman aikana, tarkasta opintojen vastaavuus aineenopettajalta tai opinto-ohjaajalta.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa voit valita suomi toisena kielenä -oppimäärän, jos äidinkielenä on väestörekisterissä jokin muu kuin suomi tai ruotsi. A-kielistä valitaan vähintään yksi ja matematiikasta joko lyhyt tai pitkä oppimäärä (yhteisen opintojakson MAY1 jälkeen). Katsomusaineista yli 18-vuotiaat saavat valita joko uskonnon tai elämäntiedon. Alle 18-vuotiaan opiskelijan katsomusaine määräytyy sen mukaan, mihin uskontokuntaan hän kuuluu. Pakollisten opintojen lisäksi sinun tulee suorittaa valinnaisia opintoja, jotta lukion oppimäärä täyttyy.

Joissakin perustelluissa tapauksissa opiskelijalle voidaan myöntää vapautus jonkin oppiaineen opiskelusta. Esimerkiksi jos opiskelija ei ole opiskellut ruotsin kieltä peruskoulussa, voidaan hänet vapauttaa ruotsin opiskelusta lukiossa. Vapautusta haetaan rehtorilta Wilman lomakkeella.

Jos haluat korottaa lukion päättötodistuksen arvosanoja, sinun tulee neuvotella opinto-ohjaajan kanssa suoritettavista opinnoista. Jos taas tahdot suorittaa vain yhden oppiaineen oppimäärän, suorita vähintään aineen pakolliset opinnot.

Nuorten lukiosta aikuislukioon siirryttäessä on oltava tarkkana oman oppimäärän täyttymisestä. Siirtymisvaiheessa tehtävän opintojen tunnustamisen tuloksena täytyy käydä oppimäärän täyttymiseksi vielä aikuislukiossa sovittuja valinnaisia opintoja, joten 88 opintopistettä ei välttämättä ole riittävä määrä. Ole siis huolellinen ja muista, mitä on sovittu, jotta ehdit sisällyttää suunnitelmaasi kaikki puuttuvat opintojaksot. Opiskelijan tulee opiskella aikuislukiossa vähintään neljän opintopisteen opinnot, ennen kuin hän voi saada päättötodistuksen.

Lukion oppimäärän suorittaminen kestää lukiolain mukaan 2–4 vuotta. Jos et 4 vuodessa ole saanut lukion oppimäärää suoritettua, katsotaan opinto-oikeutesi päättyneen. Näihin lukiovuosiin lasketaan yhteen kaikissa eri lukioissa käytetyt opiskeluvuodet. Jos sinulla on perusteltu syy (sairaus, vaikea elämäntilanne tai ammattimainen harrastus) lisäaikaan opintojen loppuun saattamiseksi, hae lisäaikaa rehtorilta. Hakulomakkeen löydät Wilmasta. Toimita rehtorille myös mahdolliset todistukset hakemuksen liitteeksi (esim. lääkärintodistus). Rehtori tekee päätöksen hakemuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Jos sinulla ei ole perusteltua syytä opintojen lisäaikaan, voit jatkaa opintosi loppuun aineopiskelijana. Tällöin sinulle tehdään opiskelijarekisteriimme uusi kortti, mikä voi vaikuttaa esimerkiksi Wilma-tunnuksiisi. Kanslia laittaa sinulle viestiä, kun vuodet ovat tulossa täyteen.

Jos olet kokonaisia periodeja poissa opinnoista, ilmoita kansliaan väliaikaisesta keskeytyksestä. Tällöin poissaoloaikaasi ei lasketa mukaan lukioaikaan. Ota huomioon, että myös loma-ajat kuluttavat lukiovuosia.

Aikuisten lukiokoulutuksen tuntijako (opetussuunnitelma 2021)

Oppiaine tai aineryhmä	Valtakunnalliset pakolliset opinnot opintopisteinä	Valtakunnalliset valinnaiset opinnot opintopisteinä	Lukion valinnaiset opintojaksot opintopisteinä
Äidinkieli ja kirjallisuus			
- suomen kieli ja kirjallisuus	10	8	4
- suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	10	8	15
A-kieli (englanti)	12	4	12
B1-kieli (ruotsi)	10	4	8
B3-kielet		16	6–8
Matematiikka			
yhteinen opintokokonaisuus	2		4
pitkä oppimäärä	18	6	10
lyhyt oppimäärä	10	4	6
Ympäristö- ja luonnontieteet	yhteensä 10		
fysiikka	2 tai 4	12	11
kemia	2 tai 4	8	10
biologia	2 tai 4	8	4
maantiede	2 tai 4	6	4
Humanistis-yhteiskunnalliset tieteet	yhteensä 12		
uskonto/elämäkatsomustieto	2	10	
historia	4	8	1
yhteiskuntaoppi	4	4	1
filosofia	2	6	
psykologia		10	4
Muut lukion tehtävään kuuluvat oppiaineet			
terveystieto			8
liikunta			2
kuvataide			2
musiikki			2
opinto-ohjaus			4
Muut opinnot (esim. LUE, väyläopinnot ja muut korkeakoulu yhteistyöopinnot, työelämää tukevat opinnot)			maks. 20

Lukion oppimäärään vaadittava vähimmäisopintopistemäärä 88

Lukuvuoden tärkeitä päivämääriä

HUOM! Päivämääriin voi tulla lukuvuoden aikana muutoksia. Seuraathan Wilman tiedotteita ajankohtaisista asioista.

ma 5.8.2024	Ilmoittautuminen elokuun abi-opintoihin avautuu Wilmassa
Ke 7.8.2024	Uusien opiskelijoiden sähköinen ilmoittautuminen avautuu
ma 12.8.2024	Kesäopintoperiodin opetus alkaa
to 15.8.2024	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 14–17
ma 19.8.2024–to 22.8.2024	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 14–17
to 22.8.2024	Ilmoittautuminen 1. periodin opintoihin avautuu Wilmassa
ma 26.8.2024	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 14–17
ke 28.8.2024	Lukuvuosi alkaa uusien opiskelijoiden info-päivällä klo 17–19
to 29.8.2024	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 15–18
to 29.8.2024	1. periodin opetus alkaa
to 29.8.2024	Opiskelijoiden Kohtaamon syksyn avajaiset klo 17.45–19
ti 3.9.2024 ja ke 4.9.2024	Pakollinen Abi-info II syksyn yo-kokelaille (kaksi samansisältöistä infoa) klo 16.15–17
ma 16.9.–ma 30.9.2024	Syksyn ylioppilaskokeet. Katso tarkempi aikataulu Abin oppaasta.
to 3.10.2024	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 17–18
to 3.10.2024	Uusien opiskelijoiden info ja 2. periodin opintojaksojen esittely klo 16
ma 7.10.2024	Ilmoittautuminen 2. periodin opintoihin avautuu Wilmassa
to 10.10.2024	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 15–17
14.–20.10.2024	Syysloma
ma 21.10.2024	2. periodin opetus alkaa
ma 21.10.2024	Opiskelijoiden Kohtaamo klo 17.45–19.00
ke 30.10. ja to 31.10.2021	Pakollinen abi-info I keväällä yo-kokeita suunnitteleville (kaksi samansisältöistä infoa) klo 16.15–17
ke 30.10.2024	Syksyllä valmistuvien kaikkien lukion oppimäärään kuuluvien opintojen tulee olla arvosteltuna Wilmassa.

marraskuu	Ilmoittautuminen kevään yo-kokeisiin (tarkempi aikataulu Abi-infossa ja Wilmassa)
ma 2.12.2024	Ilmoittautuminen 3. periodin opintoihin avautuu Wilmassa
to 28.11.2024	Uusien opiskelijoiden info ja 3. periodin opintojaksojen esittely klo 16
to 28.11.2024	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 17–18
ke 4.12.2024	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 15–17
ke 4.12.2024	Syksyn lakkiaisharjoitukset
to 5.12.2024	Syksyn lakkiaisjuhla klo 18.00
ma 9.12.2024	3. periodin opetus alkaa
ma 9.12.2024	Opiskelijoiden Kohtaamo klo 17.45–19.00
16.12.24– 6.1.2025	Joululoma
ke 10.2.2025	Ilmoittautuminen 4. periodin opintoihin avautuu Wilmassa
ke 12.2.2025	Uusien opiskelijoiden info ja 4. periodin opintojaksojen esittely klo 16
ke 12.2.2025	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 17–18
to 13.2.2025	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 15–17
ma 17.2.2025	4. periodin opetus alkaa
ma 17.2.2025	Opiskelijoiden Kohtaamo klo 17.45–19.00
24.2–2.3.2025	Talviloma
ti 4.3. ja ke 5.3.2025	Pakollinen abi-info II kevään yo-kokelaille (kaksi samansisältöistä infoa) klo 16.15–17
11.3.–26.3.2025	Kevään ylioppilaskokeet. Katso tarkempi aikataulu Abin oppaasta.
ti 1.4.2025	Ilmoittautuminen 5. periodin opintoihin avautuu Wilmassa
ke 2.4.2025	Uusien opiskelijoiden info ja 5. periodin opintojaksojen esittely klo 16
ke 2.4.2025	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 17–18
ma 7.4.2025	Opojen non stop -ohjaus ilman ajanvarausta klo 15–17
ti 8.4.2025	5. periodin opetus alkaa
ti 8.4.2025	Opiskelijoiden Kohtaamo klo 17.45–19.00
17.–21.4.2025	Pääsiäisvapaa

ke 23.4. ja to 24.4.2025	Pakollinen Abi-info I syksyn yo-kokeisiin aikoville klo 16.15–17
ti 29.4.2025	Keväällä valmistuvien ylioppilaiden lukion oppimäärän suoritusten tulee olla suoritettuina
toukokuu	Ilmoittautuminen syksyn yo-kokeisiin (tarkempi aikataulu ilmoitetaan Abi-infossa ja Wilmassa)
ke 28.5.2025	Kevään lakkiaisharjoitukset
pe 30.5.2025	Kevään lakkiaisjuhla alkaen klo 18.00

Lähiopetus

Tampereen aikuislukion lähiopetus on iltaopetusta osoitteessa Uimalankatu 9. Oppitunnit ovat maanantaista torstaihin klo 16.15–20.25. Opiskelijan omista valinnoista riippuu, kuinka monta kertaa viikossa opetusta on. Illan aikana on kaksi 90 minuutin sekä yksi 45 minuutin opetusrupeama.

Lähiopetuksessa saat opettajan tuen ja ohjauksen oppituntien aikana. Myös opiskeluryhmä on opiskelusi tukena.

Lähiopetuksessa opiskelijan tulee sitoutua käymään oppitunneilla. Ymmärrämme tietenkin, että aikuisopiskelijalle voi tulla ajoittain esteitä. Ilmoita ryhmän opettajalle, jos et pysty osallistumaan jollekin oppitunnille. Osallistuminen oppituntityöskentelyyn on osa opintojakson suorittamista.

Teams- ja verkko-opinnot

Tampereen aikuislukiolla on verkko- ja Teams-opetustarjonta, josta jokainen koulussa opiskeleva voi valita opintoja. Jos olet ilmoittautunut etälukiolaiseksi, kannattaa katsoa opinto-ohjaajan kanssa yhdessä opiskelusuunnitelmaa. Yhteen periodiin on järkevää valita 3–4 opintojaksoa.

Lisäksi Tampereen seudun lukioilla on yhteinen verkko-opintotarjotin, josta valintoja voivat tehdä tutkinto- ja aineopiskelijat. Näitä opintoja ei kuitenkaan voi valita sellainen aineopiskelija, jonka pääkoulu on jokin muu lukio tai ammatillinen oppilaitos kuin Tampereen aikuislukio. Yhteisen verkkotarjottimen opintoihin ilmoittaudutaan aina opinto-ohjaajan kautta.

Teams-opinnot

Teams-opinnot löytävät iltaopintojen opintotarjottimesta. Tunnistat ne opintojakson koodin perässä olevasta teams-tarkenteesta (esim. FY13.teams). Teams-opinnot ovat aikatauluun sidottuja ja niissä on lähiopetuksen tavoin 1–4 opetuskertaa viikossa. Oppitunnit toteutetaan Teams-yhteydellä, joten ne eivät vaadi koululle tuloa. Oppitunneilla on pääsääntöisesti läsnäolopakko ja osallistuminen on yksi osa opintojakson suorittamista.

Opiskelijan tulee huolehtia, että hänellä on Teams-opintoihin häiriötön opiskeluympäristö ja hän voi tehdä oppitunnin aikana ryhmätöitä ja osallistua keskusteluihin. Jos sinulla on samana iltana sekä etä- että lähioppitunteja, voit osallistua Teams-opetukseen esimerkiksi koulun alakerran Lataamossa. Teams-tunneille osallistuessa tulee voida käyttää tietokoneen kameraa ja mikrofonia.

Teams-opintojakson opettaja laittaa periodin alussa ryhmään ilmoittautuneille opiskelijoille Wilma-viestin, josta löytyy tietoa esimerkiksi oppimisympäristöstä sekä Teams-ryhmästä, jossa oppitunnit toteutetaan.

Verkko-opinnot

Verkko-opinnot löytyvät Wilman verkko-opetustarjottimesta. Suurin osa verkko-opintojaksoista on yhden periodin mittaisia. Ne on merkitty työjärjestykseen maanantai-iltaan, mutta lähiopetusta näihin opintoihin ei yleensä sisälly. Opintojaksoon voi kuitenkin kuulua opettajan antamaa Teams-ohjausta sekä ryhmätyöskentelyä opiskelijoiden sopiman aikataulun mukaisesti.

Verkko-opintojakson opettajat laittavat periodin alussa ryhmänsä opiskelijoille Wilma-viestin, josta löytyy Moodlen kirjautumisavain. Opintojaksoilla on yleensä viikkotehtäviä, joiden aikatauluista tulee pitää kiinni.

Verkko-opintoihin voi kuulua ohjatun verkkotyöskentelyn lisäksi yhteisiä etätapaamisia ja pienryhmän työskentelyä yhdessä sovittuna aikana. Tutustu opintojakson suoritusohjeisiin heti, kun saat pääsyn ryhmän Moodleen.

Verkko-opintojakson suorittamisesta annetaan arvosana, kun opiskelija on suorittanut oman tavoitteensa mukaiset tehtävät.

OPINTOJEN MUISTILISTA

- Ilmoittaudu opintoihin Wilmassa periodeittain ilmoittautumisaikojen mukaan. Älä valitse yhteen periodiin liikaa opintojaksoja! Yleinen opintojaksojen määrä periodin aikana on 3–4. Muista myös, että opinto-ohjaaja on apunasi opiskelusuunnitelman tekemisessä.
- Osallistu opintojakson aloituskertaan periodin aloituspäivänä. Näin säilytät oman paikkasi ryhmässä. Verkko-opinnoissa tee opintojakson aloitustehtävä annetussa aikataulussa. Tällä osoitat olevasi mukana opintojaksolla.
- Mene heti periodin alussa Moodle-oppimisympäristöön, tutustu tehtäviin ja tee ensimmäinen vaadittava tehtävä mahdollisimman pian.
- Osallistu aktiivisesti oppitunneille (lähi- tai Teams-opetus). Nämä ovat osa kurssin opiskelua.
- Tee opintojaksoon kuuluvat tehtävät aikataulussa.
- Lue opettajan antama palaute ennen kuin palautat seuraavan tehtävän.
- Saat arvosanan, kun asetetut tehtävät on suoritettu.

Tampereen seudun verkkolukio

Aikuislukion tutkinto-opiskelijat sekä ne aineopiskelijat, jotka eivät opiskele toisessa koulussa, voivat suorittaa verkko-opintoja myös Tampereen seudun verkkolukioiden verkko-opetustarjottimen löydät Wilmasta, mutta opintoihin ilmoittaudutaan aina opinto-ohjaajan kautta. Yhteen periodiin voi ottaa enintään kaksi opintojaksoa seututarjottimelta.

Arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Arvioinnin tehtävä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää opiskelijan edellytyksiä myös itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018).

Aikuisten lukiokoulutuksen arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää: oppimisen tukeminen ja ohjaaminen (opintojakson aikana annettava palaute) sekä oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi.

Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaan. Jokaisen opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet kerrotaan opintojakson alussa. Arvioinnin tulee olla monipuolista, ja opiskelijalla on opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia ja tapoja osoittaa osaamistaan.

Pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosana, muista valinnaisista opinnoista suoritusmerkintä (poikkeuksena terveystieto ja psykologia, jonka opinnot arvioidaan numeroarvosanalla).

Arvosanat

10	=	erinomainen
9	=	kiitettävä
8	=	hyvä
7	=	tydyttävä
6	=	kohtalainen
5	=	välttävä
4	=	hylätty
S	=	suoritettu hyväksytysti
H	=	hylätty
T	=	täydennettävä
K	=	keskeyttänyt; ei suoritettu hyväksytysti

Kunkin opintojakson arviointiperusteista sovitaan kurssin alussa, jotta sinulla on mahdollisuus opiskella tavoitteellisesti. Monilla opintojaksoilla erilaiset kirjalliset ja suulliset tehtävät ovat osa opintojakson suorittamista.

Vieraskielisten opiskelijoiden kehittyvä kielitaito otetaan huomioon kaikkien aineiden arvioinnissa.

Opintojakson arvioinnissa voidaan tarvittaessa käyttää myös merkintää K tai T. T:lla arvioitu opintojakso voidaan myöhemmin täydentää puuttuvilla tehtävillä ja muilla näytöillä. Merkintä T täytyy täydentää suoritukseksi seuraavan periodin aikana. Jos T-merkinnällä arvioitua opintojaksoa ei täydennä määrääjässä, muutetaan arviointi arvosanaksi, jos tämä on mahdollista annetuilla näytöillä. K:lla merkitty opintojakso on suoritettava uudelleen opetukseen osallistumalla. Jos opiskelijan opinnot jollakin opintojaksolla ovat vaarassa keskeytyä, laittaa opettaja tästä ilmoituksen Wilma-viestillä.

Osallistuminen opetukseen

Opetukseen osallistuminen on osa suoritusta. Jos joudut olemaan paljon poissa opetuksesta, ilmoita siitä opettajalle. Erityisistä syistä voit saada hakemuksesta oikeuden suorittaa opintojakso osallistumatta opetukseen. Tällainen itsenäinen suorittaminen on mahdollista siinä periodissa, kun opintojakso on tarjolla. Sovi opettajan kanssa, millaisia näyttöjä opintojakson suoritus edellyttää ja missä aikataulussa nämä täytyy suorittaa. Jokin opintojakso tai sen osa voidaan myös edellyttää itsenäisesti suoritettavaksi. Itsenäisesti opintojaksoa suorittavalla voi olla vaatimuksena myös jonkin tehtävän / tehtävien tekeminen koululla.

Opintojakson uusiminen

Jos jotain opintojaksoa ei ole suoritettu hyväksytysti (4 tai H), sinulla on oikeus korottaa arvosanaa yhden kerran opetukseen osallistumatta. Arvosana kannattaa kuitenkin korottaa opetukseen osallistuen. Sinulla on myös oikeus tarjottimen puitteissa uusia hyväksytty kurssi, jolloin parempi arvosana jää voimaan.

Vilppi

Plagiointi on kielletty ja rangaistavaa. Plagioinnilla tarkoitetaan jonkun toisen henkilön tuottaman materiaalin kopioimista sellaisenaan ja sen esittämistä omana tuotoksena ilman, että alkuperäistä tekijää ilmoitetaan. Toisen tekstiä saa lainata, kunhan lainauksen välittömässä yhteydessä esitetään alkuperäinen lähde. Ilman lähdemerkintöjä teko on rikkomus, josta seuraa rangaistus. Rangaistuksena kurssi hylätään.

kokonaisuudessaan (opiskelija saa K-merkinnän) ja asiasta tiedotetaan rehtorille sekä opiskelijan oman koulun rehtorille, mikäli hän on toisen koulun opiskelija. Rehtori päättää opiskelijaa kuultuaan muista mahdollisista rangaistuksista (kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen).

Tekoälyn käyttöä kannattaa miettiä harkiten. Tekoälyn tuottamista teksteistä et yleensä pysty laittamaan lähdeviitteitä, koska ne eivät ole uudelleen tarkastettavissa. Tekoälyä voi käyttää apuna esimerkiksi tehtävien suunnittelussa, ja joskus opettajat myös antavat tehtäviä, joissa tekoälyä tulee hyödyntää.

Myös lunttaaminen kokeessa ja testeissä on kiellettyä ja rangaistavaa silloin, kun kyseessä on yksilötehtävä. Lunttaamisella tarkoitetaan sellaista vilpillistä toimintaa, että opiskelija esim. vilkuilee ja kopioi toisten vastauksia, käyttää muistilappuja, kirjaa tai muuta apuneuvoa luvatta tai keskustelee kokeessa. Jos opiskelijan havaitaan syyllistyneen lunttaamiseen, hänet poistetaan koetilaisuudesta, opintojakso hylätään merkinnällä K ja asiasta ilmoitetaan rehtorille sekä hänen oman koulunsa rehtorille, mikäli hän on toisen koulun opiskelija. Varaudu aina todistamaan henkilöllisyytesi koetilaisuuksissa.

Muistathan, että tärkeintä on sinun oppimisesi – eivät vilpillisesti saadut arvosanat. Itse tuotettujen tehtävien arviointi kertoo myös sinulle itsellesi parhaiten osaamisesi tason.

Oppimäärän arvosana

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna keskiarvona.

Hylättyjä arvosanoja saa olla enintään seuraavasti:

Opiskellut pakolliset ja valinnaiset opinnot	joista hylättyjä voi olla
2–5 opintopistettä	ei yhtään hylättyä
6–11 op	2 op
12–17 op	4 op
18 op tai enemmän	6 op

Lukion opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen pohjalta muodostuvaa oppimäärän arvosanaa on mahdollista korottaa myös opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Oppiaineen oppimäärästä ei voi jälkikäteenkään jättää pois mitään pakollista tai hyväksytysti suoritettua valtakunnallista valinnaista opintojaksoa. Mikäli opiskelija etukäteen pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain 2 opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, jos opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan 4 op.

Opintojen keskeyttäminen tai eroaminen

Opiskelija voi tilapäisesti keskeyttää opintonsa yhden tai useamman periodin ajaksi. Keskeytystä ei lasketa mukaan opiskeluaikaan. Keskeytyksestä on aina ilmoitettava kansliaan. Myös eroilmoitus tehdään kansliaan. Opiskelija, joka ilman tätä ilmoitusta ei ole osallistunut yhdellekään opintojaksolle kahden

periodin aikana, katsotaan eronneeksi. Alle 30-vuotiaista ilmoittamatta koulun keskeyttäneistä tehdään nuorisolain mukaan ilmoitus kunnan etsivälle nuorisotyölle.

Lukiolain mukaan lukion oppimäärä täytyy suorittaa 2–4 vuodessa. Tähän aikaan lasketaan mukaan kaikki opinnot eri lukioissa. Erityisestä syystä opiskelijalle voidaan myöntää oikeus opiskella viides vuosi lukiossa. Tätä oikeutta haetaan aina rehtorilta Wilmasta löytyvällä lomakkeella.

Opiskelija voi halutessaan tiivistää tai keventää valitsemaansa opiskeluohjelmaa, jolloin opiskelu-aika vastaavasti lyhenee tai pitenee. Aineopiskelijan opiskelu-aika määräytyy opiskeltavien kurssien lukumäärän mukaan.

Todistukset

Opiskelija saa aikuisten lukiokoulutuksen päättötodistuksen, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaikki henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden oppimäärät. Todistuspyyntö esitetään opinto-ohjaajalle.

Koulu antaa lisäksi erotodistuksia sekä todistuksia yksittäisten aineiden oppimäärien suorituksista. Opiskelijan on itse pyydettävä todistus koulun kansliasta.

Kaikki opiskelijan saamat arvosanat siirtyvät automaattisesti myös opiskelijan OmaOpintopolkuun. Täältä opiskelija voi jakaa suoritustietojaan haluamilleen tahoille.

Pyydetyt todistukset opiskelija saa viikon sisällä pyynnöstä.

Arvioinnin oikaisu

Opiskelijalla on oikeus pyytää opinnoissa etenemistä tai päättöarviointia koskevan päätöksen oikaisua tai uusimista. Tämä on pyydettävä kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Jos opiskelija katsoo arvioinnin uusimisen tai sen hylkäämispyynnön virheelliseksi, hänellä on oikeus pyytää aluehallintovirastolta Tampereen aikuislukion suorittaman arvioinnin oikaisua. Oikaisuvaatimus tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian lukiolle uudelleen käsiteltäväksi.

Ylioppilastutkinto

Ylioppilastutkinto on valtakunnallinen lukion loppututkinto. Ylioppilastutkinnon kokeet järjestetään kaksi kertaa vuodessa.

Ylioppilastutkintolautakunnan sivuilta ylioppilastutkinto.fi ja abitti.fi löydät aiheesta ajankohtaisia lisätietoja. Jokaisen tutkintokerran kokelaille järjestetään koululla kaksi info-tilaisuutta (Abi-info I ja II), joihin kokelaan tulee osallistua. Näissä infotilaisuuksissa saat koulukohtaiset ohjeet jokaiseen tutkintokertaan. Esimerkiksi kokeiden suorituspaikka voi muuttua eri kerroilla.

Digitaaliset ylioppilaskokeet

Koetilanteessa laitteeseen käynnistetään YTL:n toimittama Abitti-käyttöjärjestelmä ohjelmistoinen USB-muistilta. Laitteessa tulee siis olla mahdollisuus käynnistää käyttöjärjestelmä sekä Ethernet/WLAN-verkkoliitäntä langallista verkkoyhteyttä varten. Näytön koko saa olla enintään 18". Kokeessa tarvitsen myös laitteen virtajohdon ja langalliset kuulokkeet. Mahdollisten lisälaitteina liitettävien hiiren ja/tai näppäimistön on toimittava langallisesti. Koetilaan ei saa viedä mitään Bluetooth-laitteita. Lisälaitteiden määrästä riippuen tarvitsen siis kannettavaan useamman USB-portin tai erillisen USB-jakajan.

Koneeseen pysyvästi asennettua käyttöjärjestelmää ei käytetä kokeen aikana, eikä sinulla ole mahdollisuutta käyttää koneen ohjelmia tai tiedostoja. Laitteen yhteensopivuuden voit varmistaa lataamalla koekäyttöjärjestelmän omalle USB-muistille ja käynnistämällä sen laitteessa. Ohjeet löytyvät osoitteesta abitti.fi. Vastuu laitteen käynnistymisestä on sinulla, ja sinun tulee varmistua hyvissä ajoin ennen koetilannetta käyttämäsi laitteen toimivuudesta. Sinun pitää siis tutustua ylioppilaskokeissa käytettäviin Abitti-koeympäristöön ja sen ohjelmistoihin hyvissä ajoin ennen varsinaisia ylioppilaskokeita opinnoissasi.

- Varmista, että sinulla on ylioppilaskokeen tekemiseen soveltuva kannettava tietokone ja lisälaitteet:
  - USB-liitäntä muistitikku varten sekä Ethernet/WLAN-liitäntä, jolla laite liitetään langalliseen verkkoon (esim. monet Applen laitteet vaativat erillisen sovitinpalan)
  - langalliset kuulokkeet
  - laitteen virtajohto
  - mahdollinen ulkoinen langallinen hiiri
- Kannettava tietokone täytyy pystyä käynnistämään USB-muistilta, koska yo-kokeissa tällä luodaan koneelle suljettu verkko. Selvitä etukäteen, miten oma kannettava koneesi käynnistetään USB-muistilta:
  - googlaa oman koneesi merkki ja malli + "boot from usb"
- Jos konettasi ei ole aikaisemmin käynnistetty USB-tikulta, voit ensimmäisellä kerralla joutua tekemään muutoksia koneen asetuksiin (käynnistysasetuksissa määrätään kone käynnistymään USB-muistilta).
- Opintojen yhteydessä järjestetään koululla harjoituksia, joissa jokaisen kokelaan oma kannettava tietokone käynnistetään USB-muistilta ja tutustutaan Abitti-koeympäristöön sekä käytettäviin ohjelmistoihin. Opiskelija huolehtii itse Abitti-tikun tekemisestä.

Yo-kokeisiin osallistuvilla tulee olla käytössään oma kannettava tietokone ja tieto siitä, kuinka kokeet tehdään Abitissa. Kokeiden suorittamista harjoitellaan lukio-opinnoissa.

Ylioppilastutkinnon rakenne

Ylioppilaskokelaan on osallistuttava viiteen (5) pakolliseen kokeeseen suorittaakseen yo-tutkinnon.

PAKOLLISET KOKEET

- äidinkieli tai suomi toisena kielenä -koe on kaikille pakollinen
- lisäksi valittava neljä (4) koetta vähintään kolmesta kohdasta:
  - toinen kotimainen kieli ruotsi (A- tai B-taso)
  - vieras kieli (A- tai C-taso)
  - matematiikka (A- tai B-taso)
  - reaaliaineen koe

Voit halutessasi sisällyttää tutkintoosi yhden tai useamman ylimääräisen kokeen. Sinun on suoritettava vaativampi koe (A-taso) vähintään yhdessä seuraavista pakollisista kokeista: matematiikka, toinen kotimainen kieli tai vieras kieli.

ÄIDINKIELEN KOKEEN KORVAAVA SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOE

Jos äidinkielesi on väestökisterissä muu kuin suomi, ruotsi tai saame ja olet opiskellut lukiossa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaiset opinnot, voit ylioppilastutkinnossa äidinkielen kokeen sijasta suorittaa suomi toisena kielenä -kokeen. Kokeessa ei vaadita äidinkielistä suomen kielen osaamista. Ylioppilastutkinnon osana kokeen hyväksytyt suorittaminen antaa korkeakoulukelpoisuuden ja riittävän näytön jatko-opinnoissa vaadittavasta suomen kielen taidosta.

Tutkinnon hajauttaminen

Tutkinto suoritetaan enintään kolmen peräkkäisen tutkintokerran aikana. Neuvottele aina opinto-ohjaajan kanssa ennen hajautetun tutkinnon aloittamista. Vältä liian aikaista aloitusta!

Osallistumisoikeus

Asianomaisen oppiaineen kaikki pakolliset opintojaksot tulee olla opiskeltuina ennen ylioppilaskoetta.

Jos osallistut ylioppilaskokeeseen ammatillisen perustutkinnon perusteella, tulee tutkinto olla jo suoritettu tai tutkinnon ollessa kesken opiskeltuna vähintään 90 osaamispisteen laajuiset opinnot.

Kokeen uusiminen

Ylioppilastutkinnon kokeen hyväksytysti suorittanut saa uusia kokeen ilman aikarajaa. Uusinta tehdään lähtökohtaisesti siihen lukioon, josta olet kirjoittanut ylioppilaaksi. Jos opiskelet Tampereen aikuislukiossa aineopiskelijana, voit ilmoittautua kokeen uusijaksi myös tänne.

Pakollisen hylätyn kokeen saa uusia kolme kertaa tätä tutkintokertaa välittömästi seuraavien kolmen tutkintokerran aikana.

Jos kokelas on hylätty pakollisessa vaativamman tason kokeessa, hän saa hylättyä koetta uusiessaan osallistua saman oppiaineen lyhyemmän oppimäärän kokeeseen. Yhden pakollisen kokeen on kuitenkin oltava A-tason koe.

Hylätyksi katsotaan myös sellainen koe, johon kokelas on ilmoittautunut mutta jättänyt saapumatta, tai koe, jota kokelas ei ole jättänyt arvosteltavaksi.

Tutkinnon täydentäminen

Ylioppilastutkinnon suorittaneella henkilöllä on oikeus täydentää tutkintoaan kokeilla, joihin hän ei ole aikaisemmin osallistunut. Tutkintoa voi myös täydentää saman oppiaineen eritasoisella kokeella.

Tutkinnon täydentäminen on mahdollista vasta sen jälkeen, kun tutkinto on suoritettu. Täydentämisen ajankohtaa ei muutoin ole rajoitettu.

Ylioppilastutkintotodistus

Kokelas voi päästä ylioppilaaksi vasta saadessaan lukion tai ammatillisen perustutkinnon päättötodistuksen. Aikuislukion päättötodistukseen vaaditaan vähintään 88 opintopistettä.

Mikäli haluat saada todistukset syksyn tai kevään lakkiaisjuhlissa, opinnot täytyy olla suoritettu lokakuun loppuun mennessä (syksyn abiturientit) tai huhtikuun loppuun mennessä (kevään abiturientit). Tällöin ehdit mukaan myös korkeakoulujen todistusvalintaan. Jos haluat täydentää opintojasi vielä tämän jälkeen, opiskelet ne aineopiskelijana (maksullinen opiskelu).

Tutkinnon suorittamisen aloittamista liian aikaisin on syytä välttää. Neuvottele aina opinto-ohjaajan kanssa ennen tutkintoon ilmoittautumista. Suositeltavaa on, että sinulla on ensimmäisiin yo-kokeisiin ilmoittautuessasi suoritettuna vähintään 2/3 lukio-opinnoista. Varsinkin jos aiot suorittaa tutkinnon ajallisesti hajautettuna, kannattaa tarkistaa, että opintosi ovat edenneet riittävän pitkälle, jotta ylioppilastutkinnon valmistuminen ja lukio-opintojen loppuunsaattaminen sijoittuisivat samaan ajankohtaan.

Kertausopinnot

Yo-kokelaan on syytä osallistua kertausopintoihin niissä aineissa, jotka hän aikoo kyseisellä tutkintokerralla kirjoittaa. Niitä järjestetään läpi lukuvuoden, myös elokuussa.

Ilmoittautuminen

Kevään tutkintoon on ilmoittauduttava marraskuussa ja syksyn tutkintoon toukokuussa. Ilmoittautumisohjeet ja tarkat ilmoittautumisajat kullekin yo-tutkintokerralle kerrotaan Wilma-tiedotteessa, Abi-infossa ja Abin oppaassa.

Lasku ylioppilastutkintomaksusta postitetaan opiskelijoiden ilmoittamaan osoitteeseen. Maksu yhdestä yo-kokeesta on 38 €. Ilmoittautuminen kirjoituksiin on sitova: ylioppilastutkintomaksu on kaikissa tapauksissa maksettava kokonaisuudessaan. Osallistumismaksu on ulosottokelpoinen.

Koesuoritusta heikentävät syyt

Kokelas voi sairauden, vamman, lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeuden, vieraskielisyyden taikka muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi suorittaa ylioppilastutkinnon kokeet poikkeavasti eli hänelle voidaan myöntää erityisjärjestelyinä esimerkiksi lisäaikaa.

Lukion erityisopettaja tekee ylioppilastutkintolautakuntaa varten opiskelijalle luki-testauksen ja -lausunnon tai lausunnon vieraskielisyydestä erikseen pyydettäessä. Opiskelijan on käynnistettävä testaus- ja lausuntoprosessi heti opiskelujen alettua, koska erityisjärjestelyjä on kokeiltava opintojen aikana. Lisäksi on saatava kahden aineenopettajan lausunto erityisjärjestelyjen tarpeesta. Ylioppilastutkintoa varten anottavista erityisjärjestelyistä sekä vieraskielisysselvityksestä saa tietoa erityisopettajalta, apulaisrehtorilta sekä Ylioppilastutkintolautakunnan verkkosivuilta.

Erytisjärjestelyitä ylioppilaskokeeseen on haettava ylioppilastutkintolautakunnalta jo ennen ensimmäistä yo-kokeisiin ilmoittautumista. Ota yhteyttä asiassa erityisopettajaan viimeistään puoli vuotta ennen ilmoittautumistasi yo-kokeeseen. Lisätietoja ja ohjeita em. seikkoihin liittyvissä kysymyksissä saa erityisopettaja Veli Rajamäeltä (veli.rajamaki@tamper.fi, puh. 041 730 0727).

LISÄTIETOJA YLIOPPILASTUTKINNOSTA

- www.ylioppilastutkinto.fi
- www.abitti.fi
- Wilma
- Abin opas

Ylioppilaskoepäivät

Tulevien tutkintokertojen koepäivät löydät Ylioppilastutkintolautakunnan sivuilta: [Koepäivät | Ylioppilastutkintolautakunta](#)

Lisäksi päivät ovat Tampereen aikuislukion Abin oppaassa. Tiedon tarkemmasta koepaikasta saat Abi-info II:ssa, jonka ajankohta kerrotaan Wilman tiedotteissa.

Kokeet alkavat aina klo 9.00 ja paikalla on oltava klo 8.00, jotta kokeet pääsevät alkamaan ajallaan.

Opintojaksot ja oppimateriaalit

Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi äidinkielenä ja kirjallisuus (ÄI)

Opintojaksojen suoritusjärjestys:

Äidinkielen opinnot kannattaa aloittaa perusasioiden hallintaa vakiinnuttavalla ÄI12-opintojaksolla. Sen jälkeen pakolliset opintojaksot ÄI1– ÄI7 suositellaan suorittamaan numerojärjestyksessä. ÄI8 Kirjallisuus 2:n voi suorittaa, kun on ensin opiskellut ÄI4 Kirjallisuus 1:n. Lisäksi koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot ÄI14– ÄI16 voi opiskella ÄI1-opintojakson jälkeen haluamassaan järjestyksessä. Ylioppilaskirjoituksiin valmistavat opintojaksot ÄI10 ja ÄI11 on syytä opiskella abivuonna ennen syksyn (kesäkurssi ÄI11) tai kevään (2. ja 3. periodi) ylioppilaskirjoituksia.

Opintojaksojen arviointi:

Opintojaksot arvioidaan ensisijaisesti kirjallisten tuotosten perusteella. Arviointiin vaikuttavat myös mahdolliset suulliset tuotokset, opiskeluaktiivisuus sekä lukion laaja-alaisissa tavoitteissa edistyminen. Opintojaksoilla harjoitellaan myös itse- ja vertaisarviointia. Opintojaksot arvioidaan numeroin (4–10) lukuun ottamatta koulukohtaisia syventäviä opintojaksoja ÄI12–ÄI16, joista saa suoritusmerkinnän (S).

Oppimateriaali:

Äidinkielen opintojaksoilla käytetään kahta oppikirjaa: *Loisto*-sarjan käsikirjaa (SanomaPro) ja *Ääni*-sarjan Kielenhuoltoa (Edita). Samat oppikirjat ovat käytössä kaikilla opintojaksoilla, joten niiden hankkiminen yhden kerran riittää koko lukioajaksi. Oppikirjat voi hankkia joko paperikirjoina tai digitaalisina. Jos opiskelija ostaa Äänen Kielenhuollon oppikirjan digitaalisena, kannattaa lisenssi ostaa kerralla koko lukioajaksi eli 48 kuukaudeksi. Loiston digilisenssejä myydään vain vuoden pituisina, joten se täytyy uusia joka vuosi, ellei osta paperista oppikirjaa.

Koulukohtainen valinnainen opintojakso ÄI12 Opiskeluvalmiudet (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelijat hankkivat lukio-opiskelun edellyttämät opiskelutaidot ja kielitiedon. Opintojaksolla kerrataan keskeiset kielioppiasiat ja oikeakielisyyssäännöt äidinkielen ja vieraiden kielten opiskelun edistämiseksi. Harjoitellaan äidinkielen lisäksi kaikissa reaaliaineissa tarvittavaa aineistoviittaus- ja referointitekniikkaa sekä kehitetään tehokkaita opiskelutaitoja kaikkia lukio-opintoja ajatellen.

Pakollinen opintojakso ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Opintojakson tavoitteena on monipuolistaa opiskelijan tekstikäsitystä. Opiskelija tutustuu erilaisiin tekstilajeihin. Opiskelija kehittää omaa kirjoittamisprosessiaan harjoittelemalla aineistopohjaista kirjoittamista. Opintojaksolla opetellaan aineiston käytön peruseräatteen ja laaditaan esse, jossa hyödynnetään aineistoja. Opintojaksolla luetaan nykykirjallisuutta edustava romaani.

Pakolliset opintojaksot ÄI2 ja ÄI3 (opetetaan peräkkäin samassa periodissa)

ÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan kieli- ja tekstitietoisuutta. Opiskelija oppii ymmärtämään kielen monimuotoisena sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä. Opintojaksolla opitaan tunnistamaan kielen tehokeinoja ja laatimaan niiden käyttöä erittelevä ja tulkitseva lukutaidon vastaus.

ÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan viestijäkuva, ryhmäviestintätaitoja ja viestintärohkeutta erilaisissa tilanteissa. Opiskelija oppii kehittämään vuorovaikutusosaamistaan analysoimalla viestintätilanteita ja hyödyntämällä saamaansa palautetta. Opintojaksolla laaditaan vuorovaikutusta

erittelevä ja tulkitseva vastausteksti ja luetaan tietokirja.

Pakollinen opintojakso ÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan taitoa lukea, eritellä ja tulkita kauno- ja tietokirjallisuutta. Opiskelija omaksuu proosan, lyriikan ja draaman analyysin käsitteet ja laatii kaunokirjallisuutta eritteleviä ja tulkitsevia lukutaidon vastauksia sekä kaunokirjallisuutta aineistona hyödyntävän esseen. Opintojaksolla luetaan Minna Canthin näytelmä *Anna Liisa* (1895) tai jokin muu 1800-luvun realismin teos sekä jokin runokokoelma.

Pakollinen opintojakso ÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan medialukutaitoa. Monimuotoisia tekstejä tutkitaan vaikuttamisen näkökulmasta. Opiskelija oppii tunnistamaan argumentaation ja retoriikan keinot ja ymmärtää median vaikutuksen yksilöön ja yhteiskunnan toimintaan. Opiskelija harjoittelee argumentointitaitoja ja analysoi ja tulkitsee kantaa ottavia tekstejä. Opintojaksolla luetaan jokin kantaaottava teos.

Pakolliset opintojaksot ÄI6 ja ÄI7 (opetetaan yhtä aikaa samassa periodissa)

ÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan kirjoittamisen taitoja. Opiskelija oppii ymmärtämään kirjoittamisen prosessina ja hioo tekstiään eri työvaiheiden kautta. Opintojaksolla kirjoitetaan kirjoitustaidon vastaus eli pohtiva tai kantaa ottava essee.

ÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan esiintymistaitoja. Opiskelija oppii rakentamaan puheenvuoron. Lisäksi opiskelija harjoittelee analysoimaan, tulkitsemaan ja arvioimaan puheita sekä puhuttuja ja audiovisuaalisia tekstejä. Opintojaksolla luetaan jokin essee- tai novellikokoelma.

Valinnainen opintojakso ÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on muodostaa ymmärrys siitä, miten länsimaisen kirjallisuuden historian eri tyyliuunnat ovat vaikuttaneet siihen, miten ihminen nykyaikanakin ajattelee, toimii ja ilmaisee itseään. Opiskelija ymmärtää, miten kontekstin tunteminen syventää tulkintaa, ja laajentaa yleissivistystään hahmottamalla kirjallisuuden kehityksen osana yhteiskunnan muuttumista. Opintojaksolla luetaan opiskelijan valinnan mukaan 1–2 kaunokirjallista teosta eri tyyliuunnista.

Valinnainen opintojakso ÄI10 Kirjoittaminen 2 (2 op)

Opintojaksolla kerrataan hyvän esseen ominaisuudet ja kirjoittamisen työvaiheet: ideointi, suunnittelu, näkökulman, aineiston ja sisällön valinta, aineistoon viittaaminen, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja kielen viimeistely. Opiskelijan kriittinen ja kulttuurinen lukutaito syvenee, ajattelutaito kehittyy ja kirjallinen ilmaisu kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia. Tämä opintojakso valmentaa ylioppilastutkinnon kirjoitustaidon kokeeseen.

Valinnainen opintojakso ÄI11 Tekstien tulkinta 2 (2 op)

Opiskelija harjaantuu kirjoittamaan analyttisiä ja selkeitä lukutaidon vastaustekstejä. Opintojaksolla harjoitellaan mm. argumentoivan ja kaunokirjallisen tekstin analysointia ja kerrataan siinä tarvittavia käsitteitä. Tämä opintojakso valmentaa ylioppilastutkinnon lukutaidon kokeeseen.

Valinnainen opintojakso ÄI14 Oikeakielisyttä itsenäisesti 1 (1 op)

Opintojakson tavoitteena on sisäistää oikeinkirjoituksen perussäännöt esimerkiksi alkukirjaimen valintaan, yhteen ja erilleen kirjoittamiseen, välimerkkeihin, pronomineihin, aineiston käyttöön ja puhekielisyyskarsimiseen liittyen. Opiskelija valitsee vähintään 4 oikeinkirjoituksen aihepiiriä, joihin keskittyy. Verkkomateriaalin avulla hän kertaa niihin liittyvät säännöt, tekee tehtäviä ja oppii näin karsimaan

teksteistään tavallisimmat oikeinkirjoitusvirheet. Opintojakso vahvistaa kaikissa opinnoissa ja työelämässä tarvittavaa kirjoitustaitoa.

Valinnainen opintojakso ÄI15 Oikeakielisyyttä itsenäisesti 2 (1 op)

Opintojakson tavoitteena on laajentaa opiskelijan ymmärrystä oikeinkirjoituksen perusteista ja hyvän asiatyylin ominaisuuksista. Opiskelija oppii verkkomateriaalin avulla tunnistamaan ja korjaamaan sanavalintoihin, verbimuotoihin, rektioihin, vierassanoihin, lukusanoihin ja lyhenteiden käyttöön liittyviä virheitä. Opintojakso vahvistaa hyvän asiatyylin hallintaa ja auttaa hiomaan teksteistä ilmaisultaan myönteisesti erottuvia.

Valinnainen opintojakso ÄI16 Kirjoitusklinikka (2 op)

Opintojaksolla selvitetään kirjoittamisen solmukohtia ja muokataan tekstejä opettajan johdolla ja ryhmässä. Opintojakso sisältää kirjoitusten ongelmatyyppeihin liittyviä tietoiskuja ja kielenhuoltoa.

Valinnainen opintojakso ÄI19 Lukupiiri (2 op)

Opintojaksolla luetaan kaunokirjallinen teos ohjatusti yhteisen lukusuunnitelman mukaan. Opitaan lukemaan kaunokirjallisuutta, keskittymään lukemiseen, aikatauluttamaan ja suunnittelemaan omaa lukemista ja keskustelemaan luetusta. Tehdään lukusuunnitelma, jota voi jatkossa itsenäisesti soveltaa kaikkien kokonaisteosten lukemiseen. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu keskustelemaan lukemastaan, oppii laatimaan lukusuunnitelman ja saa lukuelämyksiä.

Opintojaksojen vastaavuudet

Opintojaksojen vastaavuudet		
LOPS 2016	LOPS 2021	LOPS 2016
zÄI01	ÄI1	zÄI01
zÄI02	ÄI2 + ÄI3	zÄI02
zÄI03	ÄI4	zÄI03
zÄI04	ÄI5	zÄI04
zÄI05	ÄI8	zÄI05
zÄI06	ÄI6+ÄI7	zÄI06
zÄI07	ÄI9	zÄI07
zÄI08	ÄI10	zÄI08
zÄI09	ÄI11	zÄI09
zÄI10	ÄI12	zÄI10

Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2)

Opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän (S2) mukaan. Lukion S2-opetuksen keskeinen tavoite on, että opiskelija saavuttaa sellaisen suomen kielen taidon ja suomalaisen kulttuurin tuntemuksen, jolla hän selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Opintojaksot S21–S27 ovat pakollisia S2-oppimäärän opintoja. Opintojaksot S28–S215 ovat valinnaisia S2-opintoja.

Suomea toisena kielenä opiskelleet abiturientit suorittavat äidinkielen ylioppilaskokeen sijasta suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen. Opiskelijan täytyy opiskella S2:n mukaiset opintojaksot, jotta hän voi osallistua S2:n ylioppilaskokeeseen.

Opintojaksojen suoritusjärjestys:

Suomi toisena kielenä -opinnot on hyvä aloittaa opintojaksosta S212. Tämän jälkeen opintojaksot S21–S28 suositellaan suoritettavan numerjärjestyksessä. Kielioppiin keskittyvä opintojakso S214 suoritetaan ensimmäisenä opiskeluvuonna ja S215 toisena opiskeluvuonna. Opintojaksot S210 ja S213 kannattaa suorittaa S2-opintojen loppuvaiheessa ennen ylioppilaskokeeseen osallistumista.

Opintojaksojen arviointi:

S2-opinnoissa arviointia tehdään sekä opintojakson aikana että sen lopussa. Arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Opinnoissa harjoitellaan myös vertais- ja itsearviointia.

Oppimateriaali:

Kaikilla opintojaksoilla käytetään opettajan kokoamaa materiaalia, joka jaetaan opiskelijoille Moodle-alustalla opintojakson aikana.

Valinnainen opintojakso S212 Suomen kielen perustaitojen vahvistaminen (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija harjoittelee lukio-opinnoissa tarvittavaa yleiskielistä esitystapaa sekä pyrkii itsearviointin kautta muodostamaan realistisen kuvan oman suomen kielen taitonsa vahvuuksista ja kehittämisen kohteista. Opiskelija kertailee ja harjoittelee suomen kielen keskeisimpiä rakenteita sekä omaksuu lukio-opiskelussa tarvittavia opiskelustrategioita. Osa tämän opintojakson töistä ja tehtävistä voidaan hyväksilukea Tampereen aikuislukion opintojakson S21 osasuorituksiksi.

Pakollinen kurssi S21 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Opintojakson tavoitteena on monipuolistaa opiskelijan tekstikäsitystä esimerkiksi havainnoimalla kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä. Opiskelija harjoittelee erilaisten tekstien tuottamista ja oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana sekä kehittää tekstien ymmärtämisessä tarvittavia strategioita.

Pakolliset opintojaksot S22 ja S23 (opetetaan yhtä aikaa samassa periodissa)

Pakollinen opintojakso S22 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Opintojakson tavoitteena on kehittää kielitietoisuutta ja monilukutaitoa sekä oppia ymmärtämään kielen merkitys oppimiselle ja ajattelulle. Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita kielitaitonsa kehittämisessä sekä arvioimaan omaa kielitaitoaan.

Pakollinen opintojakso S23 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Opintojakson aikana opiskelija kehittää viestintätaitojaan ja -rohkeuttaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana, syventää viestijäkuvaansa sekä oppii havainnoimaan vuorovaikutusta ja ryhmäviestinnän ilmiöitä.

Pakollinen opintojakso S24 Kirjallisuus 1 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista sekä harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä.

Pakollinen opintojakso S25 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan. Opiskelija oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä argumentoinnin keinoja sekä oppii myös itse perustelemaan mielipiteitään yhä monipuolisemmin sekä kirjoittajana että puhujana.

Pakolliset opintojaksot S26 ja S27 (opetetaan yhtä aikaa samassa periodissa)

Pakollinen opintojakso S26 Kirjoittaminen (1 op)

Opintojakson aikana opiskelija rohkaistuu kirjoittajana, oppii hallitsemaan kirjoittamisprosessin vaiheet sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä. Tekstejä tuotetaan ja arvioidaan myös yhdessä muiden kanssa.

Pakollinen opintojakso S27 Vuorovaikutus (1 op)

Opintojakson aikana opiskelija kehittää viestintätaitojaan ja -rohkeuttaan sekä syventää viestijäkuvaansa. Opintojaksossa harjoitellaan kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategioita, kirjoitetaan vuorovaikutustilanteisiin liittyviä tekstejä ja perehdytään ryhmäviestinnän ilmiöihin.

Valinnaiset opinnot

Valinnainen opintojakso S28 Kirjallisuus 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää kykyään tarkastella ja ymmärtää suomalaista ja maailmankirjallisuutta. Opintojaksolla tutkitaan erilaisia kaunokirjallisen tekstin tulkintaan vaikuttavia konteksteja ja tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin.

Valinnainen opintojakso S210 Kirjoittaminen 2 (2 op)

Opintojaksolla opiskelija kehittää taitoa kehittää omaäänistä kirjoittamista ja syventää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla myös hyödyntäen muita tekstejä.

Valinnainen opintojakso S213 Ylioppilaskokeeseen valmistautuminen (1 op)

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen rakenteeseen ja tehtävätyyppeihin, harjoittelee monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtäviin vastaamista ja kehittää taitojaan saamansa palautteen avulla.

Valinnainen opintojakso S214 Rakenteiden kertaus (2 op)

Opintojakson tavoitteena on hahmottaa suomen kielen rakenteiden kokonaisuuden ja kerta keskeisimmät perusrakenteet.

Valinnainen opintojakso S215 Rakenteiden syventäminen (2 op)

Opintojaksolla opiskelija syventää tietoaan suomen kielen vaativista rakenteista ja vakiinnuttaa niitä omaan kielenkäyttöön.

Opintojaksojen vastaavuudet:

LOPS 2016	LOPS 2021	LOPS 2016
zS21	S21	zS201
zS22	S22 + S23	zS202
zS23	S24	zS203
zS24	S25	zS204
zS25	S26 + S27	zS205
zS26	S28	zS206
zS27	S29	zS207
zS28	S210	zS208
zS29	S211	zS209
zS210	S212	zS2010
	S213	zS2muu
	S214	zS2muu
	S215	zS2muu
	S216	zS2muu
	S217	zS2muu

Englanti A-oppimäärä (ENA)

Pakollisia opintojaksoja on kuusi (ENA1 – ENA6), valtakunnallisia syventäviä kaksi (ENA7 ja ENA8) ja koulukohtaisia syventäviä kuusi (ENA9 - ENA14). Pakollisia opintojaksoja on tarjolla lähi-, etä- ja verkko-opetuksena. Valtakunnalliset ja koulukohtaiset syventävät opintojaksot toteutetaan vain lähiopetuksena, lukuun ottamatta opintojaksoja ENA9 ja ENA12.

Opintojaksojen suoritusjärjestys:

Pakolliset ja valtakunnalliset syventävät opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Koulukohtaisten syventävien opintojaksojen suoritusjärjestys käy ilmi ao. kuvauksesta.

Opintojaksojen arviointi:

Arviointi perustuu opiskelijan jatkuvaan aktiiviseen oppituntityöskentelyyn, mahdollisiin koetuloksiin ja muihin opintoihin kuuluviin suorituksiin. Pakolliset ja valtakunnalliset syventävät opintojaksot (1-8) arvioidaan arvosanoin 4-10. Koulukohtaiset syventävät opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimateriaali:

Kirjasarjan materiaalit: <https://oppimisenpalvelut.otava.fi/oppimateriaalit/lukio/new-insights-lops21/>

Koulukohtainen syventävä opintojakso ENA9 Englannin alkuverryttely (2op)

Opintojakso on tarkoitettu kaikille lukion A-englannin opinnot aloittaville opiskelijoille. Se on erityisen tärkeä niille, joiden edellisistä englannin kielen opinnoista on jo aikaa tai jotka kaipaavat kielen perusrakenteiden vahvistamista. Opiskelun aikana perehdytään myös lukion opiskelutapoihin. Suoritusjärjestyksestä: Opintojakso suositellaan opiskeltavaksi ennen pakollisia opintoja.

Rakenteet: Kieliopin peruskäsitteistö, aktiivin aikamuodot, kysymys- ja kieltolauseen muodostaminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimateriaali: Karapalo et al.: *New Insights 1-2*, Otava (LOPS2021). Opintojaksolla on mahdollisuus käyttää digikirjaa.

Pakollinen opintojakso ENA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1op)

Opiskelija perehtyy englantiin maailmankielenä ja kommunikaation välineenä. Opintojaksolla kehitetään opiskelutaitoja itsenäisesti ja ryhmässä, aloitetaan oman kieliprofiilin rakentaminen sekä asetetaan tavoitteita jatkoa varten.

Tekstit: Opintojakson aihealueen tekstejä kirjan eri teemakokonaisuuksista ja niihin liittyviä suullisen viestinnän harjoituksia.

Rakenteet: Aktiivin aikamuodot, liitekysymykset.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan hyödyntää itse- ja vertaisarviointia. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Oppimateriaali: Karapalo et al.: *New Insights, Modules 1-2* (Otava)

Pakollinen opintojakso ENA2 Englanti globaalina kielenä (3op)

Opintojaksolla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Opiskelija harjoittelee taitoa olla aktiivinen keskustelija ja toisia kuunteleva kielenkäyttäjä.

Tekstit: Opintojakson aihealueiden tekstejä kirjan eri teemakokonaisuuksista ja niihin liittyviä suullisen viestinnän harjoituksia.

Rakenteet: Tuleva aika, ehtovirkkeet, sanajärjestys, muodolliset subjektit it ja there, persoonapronominit, passiivi, kansallisuussanat.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. suullinen esitys. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Oppimateriaali: Karapalo et al.: *New Insights, Modules 1-2* (Otava)

Pakollinen opintojakso ENA3 (LOPS 2021) Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Opintojakson aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, mediat sekä luova toiminta. Opiskelija harjoittelee itseilmaisua esim. tuottamalla ja tulkitsemalla erilaisia tekstejä.

Tekstit: Opintojakson aihealueiden tekstejä kirjan eri teemakokonaisuuksista ja niihin liittyviä suullisen ja kirjallisen viestinnän harjoituksia.

Rakenteet: Substantiivien yksikkö ja monikko, artikkelit ja genetiivi

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. laajahko luovan ilmaisun tuotos tai projektityö. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Oppimateriaali: Karapalo et al.: *New Insights, Module 3* (Otava)

Pakollinen opintojakso ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Opintojakson aikana tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista englannin kielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Opintojaksolla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa.

Tekstit: Opintojakson aihealueen tekstejä kirjan eri teemakokonaisuuksista.

Rakenteet: Vaillinaiset apuverbit, indefiniittipronominit, relatiivipronominit, ajan ja paikan prepositiot

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. laajahko luovan ilmaisun tuotos tai projektityö. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Oppimateriaali: Karapalo et al.: *New Insights, Module 4* (Otava)

Pakollinen opintojakso ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede

Opintojaksolla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja sekä pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti eri tieteenalojen ja kestävä kehityksen näkökulmista.

Tekstit: Opintojakson aihealueen tekstejä kirjan eri teemakokonaisuuksista.

Rakenteet: Infinitiivi ja ing-muoto, paljoussanat, lukusanat ja ajan ilmaukset, sananmuodostusoppia.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. laajahko luovan ilmaisun tuotos tai projektityö. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Oppimateriaali: Karapalo et al.: *New Insights, Module 5* (Otava)

Pakollinen opintojakso ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Opintojaksolla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana, tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä sekä käsitellään erilaisia talouden ilmiöitä.

Tekstit: Opintojakson aihealueen tekstejä kirjan eri teemakokonaisuuksista.

Rakenteet: Adjektiivit ja adverbit, epäsuora kerronta, adjektiivi/substantiivi/verbi + prepositio.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. laajahko luovan ilmaisun tuotos tai projektityö. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Oppimateriaali: Karapalo et al.: *New Insights, Module 6* (Otava)

Valtakunnallinen syventävä opintojakso ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Opintojaksolla tutustutaan globaaleihin ympäristökysymyksiin ja käsitellään kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Tekstit: Opintojakson aihealueen tekstejä kirjan eri teemakokonaisuuksista.

Rakenteet: Lauseenvastikkeet, konjunktiot ja sidossanat, pilkun ja ison alkukirjaimen käyttö, apuverbien erityistapauksia ja prepositioilmauksia.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan arvioida esim. laajahko luovan ilmaisun tuotos tai projektityö. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Oppimateriaali: Karapalo et al.: *New Insights, Module 7* (Otava)

Valtakunnallinen syventävä opintojakso ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen

Opintojaksolla syvennetään suullisen kielen tuottamisen ja puhutun kielen ymmärtämisen taitoja.

Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Kerrataan oppimäärän pakollisilla opintojaksoilla käsitellyjä aihepiirejä.

Loppukoe: Opintojakson lopuksi on Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe, josta saa erillisen todistuksen päättötodistuksen liitteeksi.

Arviointi: Numeroarviointi, joka perustuu opintojakson aikaisiin näyttöihin. Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Oppimateriaali: Karapalo et al.: *New Insights, Module 8* (Otava)

Koulukohtainen syventävä opintojakso ENA12 Ylioppilaskirjoituksiin valmentautuminen

Tällä opintojaksolla varmennat niitä kielitaidon osa-alueita, jotka vielä kaipaavat harjoitusta ennen ylioppilaskirjoituksia.

Suoritusjärjestyksestä: Opintojakso suositellaan opiskeltavaksi valtakunnallisten syventävien opintojaksojen jälkeen ylioppilastutkinnon A-englannin kokeeseen valmistauduttaessa.

Sisältö: Kielitaidon kaikkien osa-alueiden syventämistä ja vahvistamista (kuullun ymmärtäminen, luetun ymmärtäminen, kirjallinen ilmaisu, rakenteiden hallinta), esim. ylioppilaskirjoitusten koeosioita. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimateriaali: Oppimateriaali ilmoitetaan opintojakson ensimmäisellä tunnilla.

Koulukohtainen syventävä opintojakso ENA13 Englannin kielen perusteiden vahvistaminen "Perusasiat haltuun" -opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, jotka haluavat saada varmuutta englannin kielen opintoihinsa.

Opintojaksolla vahvistetaan englannin kielen perusasioita kaikilla kielen osa-alueilla (esim. rakenteet, sanasto, luetunymmärtäminen ja kuullun ymmärtäminen). Opintojakson painotukset muodostuvat opiskelijan omista lähtökohdista käsin.

Suoritusjärjestyksestä: oman tarpeen mukaan
Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Oppimateriaali: Oppimateriaali ilmoitetaan opintojakson ensimmäisellä tunnilla.

Opetussuunnitelmien vastaavuudet

LOPS 2016	LOPS 2021	LOPS 2016
zENA01	ENA1 (1op)	zENA01
zENA02	ENA2 (3op)	zENA02
zENA03	ENA3	zENA03
zENA04	ENA4	zENA04
zENA05	ENA5	zENA05
zENA06	ENA6	zENA06
zENA07	ENA7	zENA07
zENA08	ENA8	zENA08
zENA09	ENA12	zENA09
zENA10	ENA9	zENA10
zENA11	ENA10	zENA11
zENA12	ENA11	zENA12
zENA13	ENAmuu	zENA13
zENA14	ENA14	zENA14
zENA15	ENA13	zENA15

B1-ruotsi (RUB1)

Pakollisia opintojaksosia on viisi (RUB1 - RUB5), valtakunnallisia syventäviä on kaksi (RUB6 ja RUB7) sekä koulukohtaisia syventäviä neljä (RUB8, RUB9, RUB11, RUB10). Pakollisia opintojaksosia on tarjolla sekä lähi- että verkko-opetuksena. Valtakunnalliset ja syventävät opintojaksot toteutetaan vain lähiopetuksena.

Opintojaksojen suoritusjärjestys:

Pakolliset opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Valtakunnallisten syventävien opintojaksojen ja koulukohtaisten syventävien opintojaksojen suoritusjärjestys käy ilmi ao. opintojakson kuvauksesta.

Opintojaksojen arviointi:

Arviointi perustuu opiskelijan jatkuvaan aktiiviseen oppituntityöskentelyyn ja opintoihin kuuluviin suorituksiin. Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot (1–7) arvioidaan arvosanoin (4–10). Koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Koulukohtainen opintojakso RUB8 Perusasteen ruotsin kertausta

Tästä se lähtee! Tule kertaamaan ruotsin keskeistä sanastoa, rakenteita ja lyhyitä suullisia harjoituksia ja reagoimia puheeseen arkipäivän tilanteissa.

Opintojaksoa suositellaan opiskeltavaksi ennen ensimmäistä pakollista opintojaksoa tai myöhemminkin kertaavana opintojaksona.

Oppimateriaali: Blom et al.: Fokus 1–2, Otava (LOPS 2021).

Pakollinen opintojakso RUB1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1op)

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja arkielämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa. Opiskelija pyrkii löytämään omaa oppimista tukevia työtapoja, asettamaan tavoitteita ja kehittämään opiskelustrategioita.

Aihepiireinä Ruotsi, maamme kaksikielisyys ja vapaa-aika. Opintojaksossa painotetaan keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Rakenteet: Kerrataan perusasteen kielioppia, pääläuseen sanajärjestys, verbin taivutus, kysymyssanat ja kysymyslause ja lukusanat.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan hyödyntää itse- ja vertaisarviointia.

Oppimateriaali: Blom et al.: Fokus 1–2, Otava (LOPS 2021).

Pakollinen opintojakso RUB2 Ruotsin kieli arjessani (3op)

Opintojaksolla käsitellään ihmissuhteisiin ja arkielämään liittyviä teemoja. Opiskelija harjoittelee toimimista aktiivisena keskustelijana ja kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Kiinnitetään erityistä huomiota ääntämiseen.

Aihepiirit: Ystävyys, opiskelu, perhe, ruoka, ulkonäkö, vaatteet, hyvinvointi.

Rakenteet: sanaston ja rakenteiden vahvistamista, persoonapronominit, verbin taivutus ja aikamuodot, käskymuoto, substantiivin taivutus ja käyttö, adjektiivin taivutus ja käyttö, alistuskonjunktioilla alkava sivulause ja tavallisimmat prepositiot.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan hyödyntää itse- ja vertaisarviointia.

Oppimateriaali: Blom et al.: Fokus 1–2, Otava (LOPS 2021).

Pakollinen opintojakso RUB3 Kulttuuri ja mediat

Aihepiirit: Kotimaa sekä suomen- että ruotsinkielisestä näkökulmasta. Kulttuuri ja musiikki.

Rakenteet: adjektiivin vertailu, relatiivilauseet ja epäsuorat kysymyslauseet, pronominioppi, prepositioita.

Arviointi on monipuolista ja huomioi kielitaidon eri osa-alueet. Mahdollisia arvioitavia näyttöjä voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojaksolla voidaan hyödyntää itse- ja vertaisarviointia.

Oppimateriaali: Blom et al.: Fokus 3, Otava (LOPS2021).

Pakollinen opintojakso RUB4 Monenlaiset elinympäristömme

Aihepiireinä erilaiset elämänkatsomukset ja suhde kuluttamiseen, Islanti.

Rakenteet: Konditionaali, apuverbit, epäsäännölliset verbit ja johdosverbit ja prepositiot ajanilmauksissa.

Oppimateriaali: Blom et al.: Fokus 4, Otava (LOPS 2021).

Pakollinen opintojakso RUB5 Opiskelu-ja työelämää ruotsiksi

Aihepiireinä Norja, tulevaisuuden suunnitelmat, jatko-opinnot ja työelämä.

Rakenteet: S-passiivi, s-päätteiset verbit ja partisii-pin preesens.

Oppimateriaali: Blom et al.: Fokus 5 Otava, (LOPS 2021).

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso RUB6 Viesti ja vaikuta puhuen

Opintojakson tavoite on harjoittaa erilaisia puheviestinnän tilanteita ja suullisen kielen käyttöä.

Opintojakson aihepiirit liittyvät ajankohtaisiin pohjoismaisiin tapahtumiin ja käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Opintojakso tukee ylioppilaskirjoituksiin valmentautumista.

Arviointi määräytyy jatkuvan näytön perusteella. On myös mahdollisuus suorittaa valtakunnallinen suullinen kielitaidon koe. Valtakunnallisesta suullisen kielitaidon kokeesta saa erillisen todistuksen.

Oppimateriaali: Blom et al.: Fokus 6, Otava (LOPS 2021)

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso RUB7 Kestävä elämäntapa

Opintojakson tavoitteena on kehittää tekstinlukutaitoja entistä vaativimpien tekstien avulla.

Valmistaudutaan ylioppilaskokeisiin harjoittelemalla sen eri tehtävätyyppejä.

Opintojakson aiheet ovat Tanska, yhteiskunnalliset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen. Opintojakso tukee ylioppilaskirjoituksia.

Oppimateriaali: Blom et al.: Fokus 7, Otava (LOPS 2021)

Koulukohtainen valinnainen opintojakso RUB10 Kohti ylioppilaskirjoituksia

Tämä opintojakso on suunnattu abeille. Opintojaksolla perehdytään yo-kokeen eri osa-alueisiin. Kerrataan myös ruotsin kielen keskeisiä rakenteita ja harjoitellaan kirjoittamista, kuullun ja luetun ymmärtämistä.

Oppimateriaali: Huuskonen et al.: Fokus abi, Otava (LOPS2021).

Koulukohtainen opintojakso RUB9 Ruotsin kielen perusteiden vahvistaminen

Opintojaksolla vahvistetaan ja kerrataan aiemmin opittuja kielen eri osa-alueita. Mietimme yhdessä, miten saada työkaluja ruotsin kielen opiskeluun. Tuetaan opiskelijan oppimisstrategioita.

Opintojaksoa suositellaan opiskelijoille, joilla on haasteita kielten opinnoissa tai opiskelusta on jo aikaa.

Oppimateriaali: Opettajan oma materiaali.

Koulukohtainen valinnainen opintojakso RUB11 Kirjoita ja puhu! Skriv och prata!

Tällä opintojaksolla opit kirjoittamaan sujuvammin ja saat uskallusta puhua ruotsia! Etenemme ryhmän tarpeiden mukaan. Voit osallistua missä tahansa opintojesi vaiheessa.

Oppimateriaali: Opettaja ilmoittaa materiaalin.

Opintosuunnitelmien vastaavuudet

LOPS 2016	LOPS 2021	LOPS 2016
zRUB01 zRUB02	RUB1 (1op) RUB2 (3op)	zRUB01 zRUB02
zRUB03	RUB3	zRUB03
zRUB04	RUB4	zRUB04
zRUB05	RUB5	zRUB05
zRUB06	RUB6	zRUB06
zRUB07	RUB7	zRUB07
zRUB10	RUB8	zRUB10
zRUB08	RUB10	zRUB08
zRUB11	RUB9	zRUB11
zRUBmuu	RUB11	zRUBmuu

B3-espanja (EAB3)

Pakollisia opintojaksoja ei ole, valtakunnallisia valinnaisia on kahdeksan (EAB31–EAB38) ja koulukohtaisia valinnaisia opintojaksoja yksi (EAB39).

Opintojaksojen suoritusjärjestys:

Opintojaksot 1–8 suositellaan suoritettavaksi pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

Opintojaksojen arviointi:

Arviointi perustuu opiskelijan jatkuvaan aktiiviseen osallistumiseen oppimisprosessissa. Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin (4–10). Koulukohtainen valinnainen opintojakso EAB39 arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso EAB31 Perustason alkeet 1 (2op)

Harjoitteleme viestimistä arjen tutuissa puhetilanteissa kulttuurille ominaisella tavalla. Tutustumme kielen perusrakenteisiin ja kohteliaisuuteen liittyviin ilmauksiin ja harjoitteleme tilanteita tervehtimisestä ja esittäytymisestä kahvilassa asioimiseen sekä perheestä ja harrastuksista kertomiseen.

Oppikirja: ¡Nos vemos! 1 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso EAB32 Perustason alkeet 2 (2op)

Vahvistamme edelleen puhevalmiutta erilaisissa arjen tilanteissa ja espanjankielisiin kulttuureihin tutustumista. Laajennamme kielen perusrakenteiden tuntemusta ja teemme pienimuotoisia kirjallisia viestintätehtäviä. Opintojaksossa harjoitteleme kertomaan omasta lähipiiristä, kuvailemaan arjen tilanteita ja asioimaan kaupoissa ja ravintoloissa.

Oppikirja: ¡Nos vemos! 2 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso EAB33 Perustason alkeet 3 (2p)

Opettelemme reagoimaan tavallisissa kielenkäyttötilanteissa ja kertomaan harrastuksista, vapaa-ajasta, ihmissuhteista ja opiskeluista. Opettelemme uusia ja kertaamme vanhoja rakenteita sekä kehitämme aihepiirin sanaston hallintaa. Vahvistamme edelleen puhevalmiutta.

Oppikirja: ¡Nos vemos! 3 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso EAB34 Perustaso 1 (2op)

Opintojaksolla havainnoimme omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opimme kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Harjoittelemme myös mm. lentokentällä asioimista ja mobiililaitteiden sekä sosiaalisen median käytöstä keskustelemista.

Oppikirja: ¡Nos vemos! 4 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso EAB35 Perustaso 2 (2op)

Tutustumme erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoittelemme keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Tutustumme myös espanjankielisen maailman historiaan ja opimme kertomaan menneistä tapahtumista. Kertaamme aikaisempien opintojaksojen rakenteita ja kehitämme vuorovaikutustaitoja.

Oppikirja: ¡Nos vemos! 5 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso EAB36 Perustaso 3 (2op)

Tutustumme kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisesta näkökulmasta. Aihepiireinä musiikki, elokuvat, kirjallisuus ja kuvataide sekä ruoka- ja tapakulttuuri.

Oppikirja: ¡Nos vemos! 6 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso EAB37 Perustaso 4 (2op)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Vahvistamme opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa.

Oppikirja: ¡Nos vemos! 7 (LOPS2021) Otava

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso EAB38 Perustaso 5 (2op)

Opintojaksolla käsittelemme ajankohtaisia ja globaaleja aiheita eri medioita käyttäen. Harjoittelemme mediakriittisyyttä ja syvennämme suullisen ja kirjallisen mielipiteen ilmaisemisen taitoja.

Oppikirja: ¡Nos vemos! 8 (LOPS2021) Otava

Koulukohtainen valinnainen opintojakso EAB39 Kohti ylioppilaskirjoituksia (2op)

Yo-kokeeseen valmentava opintojakso, jolla harjoitellaan ja vahvistetaan kielitaidon kaikkia osa-alueita. Tutustumme uusimpiin yo-tehtäviin. Opintojakso soveltuu erinomaisesti myös niille, jotka haluavat vahvistaa kielitaitoaan osallistumatta yo-kokeisiin.

Oppikirja: Opettajan oma materiaali

B3-ranska (RAB3)

Pakollisia opintojaksoja ei ole, valtakunnallisia valinnaisia on kahdeksan (RAB31 - RAB38) ja koulukohtaisia valinnaisia opintojaksoja yksi (RAB39).

Opintojaksojen suoritusjärjestys:

Opintojaksot suositellaan suoritettavaksi pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

Opintojaksojen arviointi:

Arviointi perustuu opiskelijan jatkuvaan aktiiviseen osallistumiseen oppimisprosessissa. Valtakunnalliset opintojaksot arvioidaan numeroin (4–10). Koulukohtainen valinnainen opintojakso RAB311 arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso RAB31 Perustason alkeet 1 (2op)

Opettelemme ranskan kielen ääntämistä ja intonaatiota. Harjoitteleminen viestimistä arjen tutuissa puhetilanteissa. Tutustumme kielen perusrakenteisiin ja kohteliaisuuteen liittyviin ilmauksiin.

Opettelemme kertomaan perheestä ja kodista, asioimaan ravintolassa, keskustelemaan harrastuksista ja sopimaan tapaamisista.

Oppikirja: J'aime 1 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso RAB32 Perustason alkeet 2 (2op)

Vahvistamme edelleen puhevalmiutta erilaisissa arjen tilanteissa sekä jatkamme ääntämisen opettelua.

Harjoitteleminen kaupungilla asioimista, vapaa-ajasta ja matkasuunnitelmista keskustelemista sekä omien mieltymysten ilmaisemista.

Oppikirja: J'aime 2 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso RAB33 Perustason alkeet 3 (2op)

Opettelemme reagoimaan tavallisissa kielenkäyttötilanteissa ja kertomaan harrastuksista, vapaa-ajasta ja opiskeluista. Opettelemme uusia ja kertaamme vanhoja rakenteita sekä kehitämme aihepiirin sanaston hallintaa. Vahvistamme edelleen puhevalmiutta.

Oppikirja: J'aime 3 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso RAB34 Perustaso 1 (2op)

Opintojaksolla havainnoimme omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opimme kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Harjoitteleminen monipuolisesti suullista ja kirjallista viestintää.

Oppikirja: J'aime 4 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso RAB35 Perustaso 2 (2op)

Tutustumme erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitteleminen keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Kertaamme aikaisempien opintojaksojen rakenteita ja kehitämme vuorovaikutustaitoja.

Oppikirja: J'aime 5 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso RAB36 Perustaso 3 (2op)

Tutustumme kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisesta näkökulmasta. Aihepiireinä musiikki, elokuvat, kirjallisuus ja kuvataide sekä ruoka- ja tapakulttuuri.

Oppikirja: J'aime 6 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso RAB37 Perustaso 4 (2op)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Vahvistamme opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa.

Oppikirja: J'aime 7 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso RAB38 Perustaso 5 (2op)

Opintojaksolla käsittelemme ajankohtaisia ja globaaleja aiheita eri medioita käyttäen. Harjoitteleme mediakriittisyyttä ja syvennämme suullisen ja kirjallisen mielipiteen ilmaisemisen taitoja.

Oppikirja: J'aime 8 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Koulukohtainen valinnainen opintojakso RAB39 Kohti ylioppilaskirjoituksia (2op)

Yo-kokeeseen valmentava opintojakso, jolla harjoitellaan ja vahvistetaan kielitaidon kaikkia osa-alueita. Tutustumme uusimpiin yo-tehtäviin. Opintojakso soveltuu erinomaisesti myös niille, jotka haluavat vahvistaa kielitaitoaan osallistumatta yo-kokeisiin.

Oppikirja: Opettajan oma materiaali

B3-saksa (SAB3)

Pakollisia opintojaksoja ei ole, valtakunnallisia valinnaisia on kahdeksan (SAB31–SAB38) ja koulukohtaisia valinnaisia opintojaksoja yksi (SAB39).

Opintojaksojen suoritusjärjestys:

Opintojaksot 1–8 suositellaan suoritettavaksi pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

Opintojaksojen arviointi:

Arviointi perustuu opiskelijan jatkuvaan aktiiviseen osallistumiseen oppimisprosessissa. Valtakunnalliset syventävät Opintojaksot arvioidaan numeroin (4–10). Koulukohtainen syventävä Opintojakso SAB311 arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso SAB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Opettelemme saksan kielen ääntämistä ja intonaatiota. Harjoitteleme viestimistä arjen tutuissa puhetilanteissa. Tutustumme kielen perusrakenteisiin ja kohteliaisuuteen liittyviin ilmauksiin. Opintojakson pääpaino on puhevalmiuden kehittämisessä.

Oppikirja: Magazin.de 1 (LOPS21) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso SAB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Vahvistamme edelleen puhevalmiutta erilaisissa arjen tilanteissa sekä jatkamme ääntämisen opettelua. Laajennamme kielen perusrakenteiden tuntemusta ja teemme pienimuotoisia kirjallisia viestintätehtäviä. Opintojaksossa harjoitteleme kertomaan omasta lähipiiristä ja kuvailemaan arjen tilanteita.

Oppikirja: Magazin.de 2 (LOPS21) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso SAB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Opettelemme reagoimaan tavallisissa kielenkäyttötilanteissa ja kertomaan harrastuksista, vapaa-ajasta ja opiskeluista. Opettelemme uusia ja kertaamme vanhoja rakenteita sekä kehitämme aihepiirin sanaston hallintaa. Vahvistamme edelleen puhevalmiutta.

Oppikirja: Magazin.de 3 (LOPS21) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso SAB34 Perustaso 1 (2 op)

Opintojaksolla havainnoimme omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opimme kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Harjoitteleminen monipuolisesti suullista ja kirjallista viestintää.

Oppikirja: Magazin.de 4 (LOPS21) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso SAB35 Perustaso 2 (2 op)

Tutustumme erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitteleminen keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Kertaamme aikaisempien opintojaksojen rakenteita ja kehitämme vuorovaikutustaitoja.

Oppikirja: Magazin.de 5 (LOPS21) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso SAB36 Perustaso 3 (2 op)

Tutustumme kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisesta näkökulmasta. Aihepiireinä musiikki, elokuvat, kirjallisuus ja kuvataide sekä ruoka- ja tapakulttuuri.

Oppikirja: Magazin.de 6 (LOPS21) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso SAB37 Perustaso 4 (2 op)

Opintojaksossa kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä opiskelijoiden tulevaisuudensuunnitelmiin.

Oppikirja: Magazin de. 7 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso SAB38 Perustaso 5 (2 op)

Opintojaksossa jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Oppikirja: Magazin de.8 (LOPS2021) Otava, painettu tai digikirja

Koulukohtainen valinnainen opintojakso SAB39 Kohti ylioppilaskirjoituksia (2 op)

Yo-kokeeseen valmentava opintojakso, jolla harjoitellaan ja vahvistetaan kielitaidon kaikkia osa-alueita. Tutustumme uusimpiin yo-tehtäviin. Opintojakso soveltuu erinomaisesti myös niille, jotka haluavat vahvistaa kielitaitoaan osallistumatta yo-kokeisiin.

B3-venäjä (VEB3)

Pakollisia opintojaksoja ei ole, valtakunnallisia valinnaisia on kahdeksan (VEB31–VEB38).

B2-venäjän opinnot perusopetuksessa alkaneet opiskelijat voivat jatkaa opintojaan opintojaksolta VEB33.

Opintojaksojen suoritusjärjestys:

Opintojaksot 1–8 suositellaan suoritettavaksi pääsääntöisesti numerojärjestyksessä.

Opintojaksojen arviointi:

Arviointi perustuu opiskelijan jatkuvaan aktiiviseen osallistumiseen oppimisprosessissa. Valtakunnalliset syventävät opintojaksot arvioidaan numeroin (4–10).

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso VEB31 Perustason alkeet 1 (2 op)

Opettelemme venäjän kielen ääntämistä ja intonaatiota. Harjoittelempa kyrillisten kirjainten tunnistamista ja kirjoittamista, kohteliaita ilmauksia sekä arjen tuttuja puhetilanteita. Tutustumme kielen perusrakenteisiin. Opintojakson pääpaino on puhevalmiuden kehittämisessä.

Oppikirja: Ponjatno! 1–3 (LOPS21) painettu kirja tai Ponjatno! 1 (LOPS21) digikirja (Otava)

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso VEB32 Perustason alkeet 2 (2 op)

Vahvistamme puhevalmiutta erilaisissa arjen tilanteissa sekä jatkamme ääntämisen opettelua. Laajennamme kielen perusrakenteiden tuntemusta ja teemme pienimuotoisia kirjallisia viestintätehtäviä. Opimme kertomaan omasta lähipiiristä ja kuvailemaan arjen tilanteita.

Oppikirja: Ponjatno! 1–3 (LOPS21) painettu kirja tai Ponjatno! 2 (LOPS21) digikirja (Otava)

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso VEB33 Perustason alkeet 3 (2 op)

Opettelemme reagoimaan tavallisissa kielenkäyttötilanteissa ja kertomaan harrastuksista, vapaa-ajasta ja opiskeluista. Opettelemme uusia ja kertaamme vanhoja rakenteita sekä kehitämme aihepiirin sanaston hallintaa. Vahvistamme edelleen puhevalmiutta.

Oppikirja: Ponjatno! 1–3 (LOPS21) painettu kirja tai Ponjatno! 3 (LOPS21) digikirja (Otava)

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso VEB34 Perustaso 1 (2 op)

Opintojaksolla havainnoimme omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja sekä opimme kertomaan omasta kulttuurista kohdekielellä. Harjoittelempa monipuolisesti suullista ja kirjallista viestintää.

Oppikirja: Ponjatno! 4–6 (LOPS21) painettu kirja tai Ponjatno! 4 (LOPS21) digikirja (Otava)

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso VEB35 Perustaso 2 (2 op)

Tutustumme erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoittelempa keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Kertaamme aikaisempien opintojaksojen rakenteita ja kehitämme vuorovaikutustaitoja.

Oppikirja: Ponjatno! 4–6 (LOPS21) paperikirja tai Ponjatno! 5 (LOPS21) digikirja (Otava)

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso VEB36 Perustaso 3 (2 op)

Tutustumme kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisesta näkökulmasta. Aihepiireinä musiikki, elokuvat, kirjallisuus ja kuvataide sekä ruoka- ja tapakulttuuri.

Oppikirja: Ponjatno! 4–6 (LOPS21) paperikirja tai Ponjatno! 6 (LOPS21) digikirja (Otava)

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso VEB37 Perustaso 4 (2 op)

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään. Opiskelussa painotetaan luetun ja kuullun ymmärtämisen sekä kirjoittamisen harjoittelua.

Oppikirja: Ponjatno! 7–8 (LOPS21) paperikirja tai Ponjatno! 7 (LOPS21) digikirja (Otava)

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso VEB38 Perustaso 5 (2 op)

Opintojaksossa jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeen mukaan. Aihepiirit liittyvät luontoon, politiikkaan, erilaisiin asumisympäristöihin ja kestäväan kehitykseen. Opiskelussa painotetaan tekstin ymmärtämistä ja tuottamista sekä kuullun ymmärtämistä ja rakenteiden monipuolista harjoittelua.

Oppikirja: Ponjatno! 7-8 (LOPS21) paperikirja tai Ponjatno! 8 (LOPS21) digikirja (Otava)

Matematiikka

Opiskelun aloitus

Matematiikan opiskelu kannattaa aloittaa opintojaksolla MAY2, mikäli matematiikan opinnoista on pitkä aika tai haluat vahvistaa osaamistasi ennen MAY1-opintojaksoa. Opiskelua jatketaan kaikille yhteisellä opintojaksolla MAY1, minkä jälkeen opiskelija valitsee matematiikan pitkän oppimäärän (MAA) tai lyhyen oppimäärän (MAB).

Matematiikka pitkä (MAA)

Opintojaksojen suositeltu suoritusjärjestys:

MAY2 Johdanto lukion matematiikkaan (2 op)

MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op)

MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1 (3 op)

MAA14 Polynomifunktioiden tueksi (1 op) (ei lukuvuonna 2024- 2025)

MAY3 Matematiikan ohjelmia (2 op)

MAA3 Geometria (2 op)

MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op)

MAA16 Analyttisen geometrian tueksi (1 op) (ei lukuvuonna 2024- 2025)

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op) (ei lukuvuonna 2024- 2025)

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op)

MAA6 Derivaatta (3 op)

MAA7 Integraalilaskenta (2 op)

MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

MAA9 Talousmatematiikka (1 op)

MAA10 3D-geometria (2 op)

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op)

MAA13 Pitkän matematiikan kertaus (2 op)

Valinnainen opintojakso MAY2 Johdanto lukion matematiikkaan (2 op)

Valitse tämä opintojakso, jos edellisistä matematiikan opinnoista on kulunut aikaa tai haluat kerrata aiemmin opittuja taitoja. Opintojaksolla varmistetaan riittävät peruslaskutaidot lukion matematiikan opiskelua varten. Keskeisiä asioita ovat peruslaskutoimitukset reaalityyppisillä, potenssit, ensimmäisen asteen yhtälö ja prosenttilaskenta.

Oppimateriaali: Opettaja ilmoittaa opintojakson alussa.

Pakollinen opintojakso MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op)

Tämä on pakollinen matematiikan opintojakso, joka on yhteinen sekä lyhyen että pitkän matematiikan opiskelijoille. Opintojaksossa keskitytään perusopetuksessa opiskeltujen sisältöjen kertaamiseen ja syventämiseen.

Oppikirja: Harsunkorpi, Hassinen, ym.: Unioni MAY1. Luvut ja yhtälöt. SanomaPro.

Valinnainen opintojakso MAY3 Matematiikan ohjelmia (2 op)

Tutustutaan matematiikan opiskelussa käytettäviin ohjelmiin ja harjoitellaan matemaattisen tehtävän ratkaisun laatimista ohjelmia apuna käyttäen.

Oppimateriaali: Opettaja ilmoittaa opintojakson alussa.

Pakollinen opintojakso MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1 (3 op)

Vahvistetaan yhtälönratkaisuun ja funktion tarkasteluun liittyviä taitoja. Tutustutaan polynomi-, rationaali- ja juurifunktioihin sekä niiden ominaisuuksiin ja käyttöön ilmiöiden matemaattisessa mallintamisessa ja ongelmanratkaisussa.

Oppikirja: Harsukorpi, Heiskanen, ym.: Moodi, Lukion pitkä matematiikka, Funktiot ja yhtälöt 1, MAA2, SanomaPro

Pakollinen opintojakso MAA3 Geometria (2 op)

Harjoitellaan erilaisiin kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien tilanteiden hahmottamista. Ratkaistaan erilaisia geometrisia ongelmia. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja geometrian ongelmien ratkaisemisessa.

Oppikirja: Harsukorpi, Heiskanen, ym.: Moodi, Lukion pitkä matematiikka, Geometria, MAA3, SanomaPro

Pakollinen opintojakso MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op)

Tutkitaan erilaisia käyriä ja niiden yhtälöitä. Opitaan vektorin käsite ja vektorilaskennan perusteet. Hyödynnetään ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa ja niihin liittyvissä sovelluksissa.

Oppikirja: Harsukorpi, Heiskanen, ym.: Moodi, Lukion pitkä matematiikka, MAA4, Analyyttinen geometria ja vektorit, SanomaPro

Pakollinen opintojakso MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op)

Tutustutaan sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioihin. Harjaannutaan käyttämään ohjelmistoja funktioiden kuvaajien hahmottamisessa, mallintamisessa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Oppikirja: Harsukorpi, Heiskanen, ym.: Moodi, Lukion pitkä matematiikka, MAA5, Funktiot ja yhtälöt 2, SanomaPro

Pakollinen opintojakso MAA6 Derivaatta (3 op)

Tutustutaan raja-arvon käsitteeseen ja funktion jatkuvuuteen. Harjaannutaan käyttämään derivaattaa funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja ääriarvo-ongelmien ratkaisemisessa.

Oppikirja: Harsukorpi, Heiskanen, ym.: Moodi, Lukion pitkä matematiikka, MAA6, Derivaatta, SanomaPro

Pakollinen opintojakso MAA7 Integraalilaskenta (2 op)

Tutustutaan integraalilaskennan peruskäsitteisiin. Opitaan soveltamaan integraalilaskentaa pinta-alojen ja tilavuuksien määrittämisessä.

Oppikirja: Harsukorpi, Heiskanen, ym.: Moodi, Lukion pitkä matematiikka, MAA7, Integraalilaskenta, SanomaPro

Pakollinen opintojakso MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Tutustutaan diskreettiin jakaumaan tunnuslukujen, regression ja korrelaation avulla. Perehdytään kombinatorisiin menetelmiin ja todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Oppikirja: Harsukorpi, Heiskanen, ym.: Moodi, Lukion pitkä matematiikka, MAA8, Tilastot ja todennäköisyys, SanomaPro

Pakollinen opintojakso MAA9 Talousmatematiikka (1 op)

Opitaan hyödyntämään matemaattisia valmiuksia talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan. Sovelletaan lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa.

Oppikirja: Harsukorpi, Heiskanen, ym.: Moodi, Lukion pitkä matematiikka, MAA9, Talousmatematiikka, SanomaPro

Valinnainen opintojakso MAA10 3D-geometria (2 op)

Syvennetään vektorilaskennan tuntemusta ja opitaan käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa. Vahvistetaan avaruusgeometrian osaamista ääriarvosovellusten yhteydessä sekä tutustutaan kahden muuttujan funktioon.

Oppikirja: Harsukorpi, Heiskanen, ym.: Moodi, Lukion pitkä matematiikka, MAA10, 3D-Geometria, SanomaPro

Valinnainen opintojakso MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op)

Opitaan tuntemaan algoritmin käsite sekä tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat. Perehdytään logiikan ja lukuteorian käsitteisiin, alkulukujen ominaisuuksiin sekä osataan tutkia kokonaislukujen jaollisuutta.

Oppikirja: Harsukorpi, Heiskanen, ym.: Moodi, Lukion pitkä matematiikka, MAA11, Algoritmit ja lukuteoria, SanomaPro

Valinnainen opintojakso MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op)

Syvennetään ymmärrystä analyysin peruskäsitteistä. Täydennetään integraalilaskennan taitoja sekä perehdytään jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja opitaan soveltamaan normaalijakaumaa.

Oppikirja: Harsukorpi, Heiskanen, ym.: Moodi, Lukion pitkä matematiikka, MAA12, Analyysi ja jatkuva jakauma, SanomaPro

Valinnainen opintojakso MAA13 Pitkän matematiikan kertaus (2 op)

Kerrataan ja syvennetään pitkän matematiikan oppimäärän osaamista ja luodaan kokonaiskuva oppimäärän asioista.

Oppimateriaali: Opettaja ilmoittaa opintojakson alussa.

Valinnainen opintopakso MAA14 Polynomifunktioiden tueksi (1 op)

Vahvistetaan moduulissa MAA2 opittuja polynomilaskennan taitoja.

Oppimateriaali: Opettaja ilmoittaa kurssin alussa.

Valinnainen opintopakso MAA16 Analyyttisen geometrian tueksi (1 op)

Vahvistetaan moduulissa MAA4 opittuja analyttisen geometrian taitoja.

Oppimateriaali: Opettaja ilmoittaa kurssin alussa.

Matematiikka lyhyt (MAB)

Opintopaksojen suositeltu suoritusjärjestys:

MAY2 Johdanto lukion matematiikkaan (2 op)

MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op)

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op)

MAY3 Matematiikan ohjelmia (2 op)

MAB3 Geometria (2 op)

MAB4 Matemaattisia malleja (2 op)

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

MAB6 Talousmatematiikan alkeet (1 op)

MAB7 Talousmatematiikka (1 op)

MAB8 Matemaattinen analyysi (2 op)

MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op)

MAB10 Lyhyen matematiikan kertaus (2 op)

Valinnainen opintopakso MAY2 Johdanto lukion matematiikkaan (2 op)

Valitse tämä opintopakso, jos edellisistä matematiikan opinnoista on kulunut aikaa tai haluat kerrata aiemmin opittuja taitoja. Opintopaksolla varmistetaan riittävät peruslaskutaidot lukion matematiikan opiskelua varten. Keskeisiä asioita ovat peruslaskutoimitukset reaalityluilla, potenssit, ensimmäisen asteen yhtälö ja prosenttilaskenta.

Oppimateriaali: Opettaja ilmoittaa opintopakson alussa.

Pakollinen opintopakso MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op)

Tämä on pakollinen matematiikan opintopakso, joka on yhteinen sekä lyhyen että pitkän matematiikan opiskelijoille. Opintopaksossa keskitytään perusopetuksessa opiskeltujen sisältöjen kertaamiseen ja syventämiseen.

Oppikirja: Harsunkorpi, Hassinen, ym.: Unioni MAY1. Luvut ja yhtälöt. SanomaPro.

Valinnainen opintopakso MAY3 Matematiikan ohjelmia (2 op)

Tutustutaan matematiikan opiskelussa käytettäviin ohjelmiin ja harjoitellaan matemaattisen tehtävän ratkaisun laatimista ohjelmia apuna käyttäen.

Oppimateriaali: Opettaja ilmoittaa opintopakson alussa.

Pakollinen opintojakso MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op)

Opintojakson tavoitteena on oppia luottamaan omiin matemaattisiin taitoihin. Annettujen ongelmien ratkaisemisessa käytetään hyväksi lausekkeitä, yhtälöitä ja lukujonoja. Opitaan toisen asteen polynomifunktio ja yhtälö.

Oppikirja: Hassinen, Hemmo, Kairema ja Taskinen. Binomi MAB2, Lausekkeet ja yhtälöt. SanomaPro.

Pakollinen opintojakso MAB3 Geometria (2 op)

Ratkaistaan käytännön ongelmia yhdenmuotoisuuden, suorakulmaisen kolmion geometrian ja koordinaatiston avulla. Opitaan määrittämään kuvioiden ja kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia.

Oppikirja: Alatupa, Hassinen, Hemmo, Kairema ja Taskinen. Binomi MAB3, Geometria. SanomaPro.

Pakollinen opintojakso MAB4 Matemaattisia malleja (2 op)

Opitaan soveltamaan lineaarista ja eksponentiaalista mallia. Ratkaistaan potenssi- ja eksponenttiyhtälöitä.

Oppikirja: Alatupa, Hassinen, Hemmo, Kairema ja Taskinen. Binomi MAB4, Matemaattisia malleja. SanomaPro.

Pakollinen opintojakso MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)

Tutustutaan tilastomatematiikan ja todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Oppikirja: Alatupa, Hassinen, Kairema ja Taskinen. Binomi MAB5, Tilastot ja todennäköisyys. SanomaPro.

Pakollinen opintojakso MAB6 Talousmatematiikan alkeet (1 op)

Opintojakson tavoitteena on oppia ymmärtämään talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot. Lisäksi syvennetään prosenttilaskennan taitoja.

Oppikirja: Hassinen, Kairema ja Taskinen. Binomi MAB, Talousmatematiikan alkeet. SanomaPro.

Pakollinen opintojakso MAB7 Talousmatematiikka (1 op)

Opintojaksolla käsitellään korkolaskuja, talletuksia ja lainoja. Opintojakso antaa valmiuksia oman talouden suunnitteluun.

Oppikirja: Hassinen, Kairema ja Taskinen. Binomi MAB7, Talousmatematiikka. SanomaPro.

Valinnainen opintojakso MAB8 Matemaattinen analyysi (2 op)

Opetellaan derivaatan käsite muutosnopeuden mittana sekä tutkitaan polynomifunktion kulkua. Määritetään polynomifunktioista ääriarvoja ja suurin ja pienin arvo suljetulla välillä.

Oppikirja: Hassinen, Kairema ja Taskinen. Binomi MAB8, Matemaattinen analyysi. SanomaPro.

Valinnainen opintojakso MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op)

Tutustutaan normaali- ja binomijakaumaan sekä määritetään niihin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä. Vahvistetaan tilastojen käsittelytaitoja. Tutustutaan luottamusväleihin ja virhemarginaaleihin.

Oppikirja: Hemmo ja Kairema. Binomi MAB9, Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat. SanomaPro.

Valinnainen opintojakso MAB10 Lyhyen matematiikan kertaus (2 op)

Kerrataan ja syvennetään lyhyen matematiikan oppimäärän osaamista ja luodaan kokonaiskuva oppimäärän asioista.

Oppikirja: Opettaja ilmoittaa opintojakson alussa

Kurssi-/opintojaksovastaavuustaulukko

MAA	LOPS 2016	LOPS 2021
	zMAA01 Luvut ja lukujonot	MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op)
	zMAA02 Polynomifunktiot ja - yhtälöt zMAA08 Juuri- ja logaritmifunktiot	MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1 (3 op)
	zMAA03 Geometria	MAA3 Geometria (2 op)
	zMAA04 Vektorit zMAA05 Analyyttinen geometria	MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op)
	zMAA06 Derivaatta zMAA08 Juuri- ja logaritmifunktiot	MAA6 Derivaatta (3 op)
	zMAA07 Trigonometriset funktiot	MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op)
	zMAA09 Integraalilaskenta	MAA7 Integraalilaskenta (2 op)
	zMAA10 Todennäköisyys ja tilastot	MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)
	zMAA11 Lukuteoria ja todistaminen	MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op)
	zMAA12 Algoritmit matematiikassa	MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op)
	zMAA13 Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi	MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op)
	zMAA14 Pitkän matematiikan kertauskurssi	MAA13 Pitkän matematiikan kertaus (2 op)

MAB	LOPS 2016	LOPS 2021
	zMAY01 Luvut ja lukujonot	MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op)
	zMAB02 Lausekkeet ja yhtälöt	MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op)
	zMAB03 Geometria	MAB3 Geometria (2 op)
	zMAB04 Matemaattisia malleja	MAB4 Matemaattisia malleja (2 op)
	zMAB05 Tilastot ja todennäköisyys	MAB5 Tilastot ja todennäköisyys (2 op)
	zMAB06 Talousmatematiikka	MAB6 Talousmatematiikan alkeet (1 op) MAB7 Talousmatematiikka (1 op)
	zMAB07 Matemaattinen analyysi	MAB8 Matemaattinen analyysi (2 op)
	zMAB08 Tilastot ja todennäköisyys II	MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op)
	zMAB09 Lyhyen matematiikan kertauskurssi	MAB10 Lyhyen matematiikan kertaus (2 op)

Oppimäärän vaihtaminen lyhyeksi/pitkäksi

Pitkän matematiikan oppimäärän vaihtaminen lyhyeksi matematiikaksi:

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla: MAA2 > MAB2, MAA3 > MAB3, MAA6 > MAB8, MAA8 > MAB5 ja MAA9 > MAB7.

Muut pitkän oppimäärän mukaiset suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia. Keskustele matematiikan opettajan kanssa korvaavuuksista.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään, hän voi halutessaan antaa lisänäyttöjä osaamistason toteamiseksi.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän opintojaksoja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset opintojaksot lasketaan opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Lyhyen matematiikan oppimäärän vaihtaminen pitkäksi matematiikaksi

Keskustele aineenopettajan kanssa opintojaksojen korvaavuuksista ja korvaavuuksiin liittyvistä lisänäytöistä.

Biologia (BI)

Pakollisia opintojaksoja on yksi (BI1), valtakunnallisia valinnaisia neljä (BI2–BI6) sekä koulukohtaisia valinnaisia yksi (BI7).

Luonnontieteiden opinnoista tulee suorittaa pakollinen 2 opintopisteen valtakunnallinen opintojakso eli BI1. Lisäksi yhdestä luonnontieteiden oppiaineesta pitää suorittaa vähintään 2 opintopisteen laajuiset opinnot valtakunnallisista valinnaisista opintojaksoista. Biologiassa tämä syventävä opintojakso voi olla esim. BI2+BI3 tai BI5.

Opintojaksojen suoritusjärjestys koskien tutkinto-opiskelijoita:

BI1 ja BI2+BI3 voidaan suorittaa vapaavalintaisessa järjestyksessä. BI2 ja BI3 on suositeltavaa suorittaa saman periodin aikana, koska ne ovat kumpikin 1 opintopisteen laajuisia ja järjestetään peräkkäin samassa periodissa. Ennen opintojaksoa BI4 olisi suositeltavaa suorittaa BI1. Ennen opintojaksoa BI6 olisi hyvä suorittaa BI4. Biologian ylioppilaskokeeseen osallistuvien olisi hyvä suorittaa pakollisten opintojaksoja lisäksi kaikki valinnaiset opintojaksot.

Opintojaksojen arviointi:

Arvosana määräytyy kirjallisten kokeiden sekä opintojakson aikana suoritettujen tehtävien perusteella.

Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot (BI1–BI6) arvioidaan arvosanoin 4–10.

Koulukohtainen valinnainen opintojakso (BI7) arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Pakollinen opintojakso

BI1 Elämä ja evoluutio 2 op

Opintojaksolla perehdytään elämän edellytyksiin sekä, kuinka elämä on kehittynyt maapallolla. Moduulissa käsitellään kaikille eliöille tunnusomaisia piirteitä, evoluution mekanismeja ja eliökunnan ryhmittelyä. Lisäksi tutustutaan biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa.

Oppikirja: Happonen – Holopainen – Sotkas – Tihtarinen-Ulmanen: BIOS 1 Elämä ja evoluutio. LOPS21 tai vastaava LOPS16 BIOS 1 -oppikirja. Sanoma Pro. Kirja saatavana myös digikirjana (Bios-lisenssi sisältää lukion biologian moduuleihin 1–6 tarkoitetut digikirjat sekä Bios Kertaus -digikirjan).

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot

BI2 Ekologian perusteet 1 op

Opintojaksolla käsitellään elollisten ja elottomien ympäristötekijöiden vaikutuksia eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen. Keskeisiä aiheita ovat mm. populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakenne ja toiminta sekä luonnon monimuotoisuus. BI2-opintojakson yhteydessä on suositeltavaa suorittaa myös BI3-opintojakso.

Oppikirja: Happonen - Holopainen - Sotkas - Tenhunen - Tihtarinen-Ulmanen: BIOS 2 Ekologian perusteet. LOPS21 tai vastaava LOPS16 BIOS 2 -oppikirja. Sanoma Pro. Kirja saatavana myös digikirjana.

BI3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin 1 op

Opintojaksolla käsitellään ympäristöongelmia Suomessa ja muualla maailmassa sekä niiden taustaa, luonnetta ja mahdollisuuksia niiden torjumiseen. Lisäksi tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ekosysteemien ja monimuotoisuuden suojelussa. BI3-opintojakso on suositeltavaa suorittaa BI2-opintojakson yhteydessä saman periodin aikana.

Oppikirja: Happonen - Holopainen - Sotkas - Tenhunen - Tihtarinen-Ulmanen: BIOS 3 Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin. LOPS21 tai vastaava LOPS16 BIOS 2 -oppikirja. Sanoma Pro. Kirja saatavana myös digikirjana.

BI4 Solu ja perinnöllisyys 2 op

Opintojaksolla tutustutaan solujen rakenteeseen ja aineenvaihduntaan. Käydään läpi perinnöllisyys ja perimän merkitys evoluutiossa. Keskeisiä aiheita ovat mm. DNA:n ja RNA:n rakenne sekä toiminta, solujen lisääntyminen sekä erilaiset mutaatiotyypit.

Oppikirja: Happonen, Holopainen, Sotkas, Tihtarinen-Ulmanen: BIOS 4 Solu ja perinnöllisyys. LOPS21 tai vastaava LOPS16 BIOS 3 -oppikirja. SanomaPro. Kirja saatavana myös digikirjana.

BI5 Ihmisen biologia 2 op

Opintojaksolla tutustutaan ihmisen anatomiaan, fysiologiaan ja koko elämänkaareen hedelmöitymisestä kuolemaan. Tutustumme, miten ihmiselimistö toimii ja sopeutuu ympäristön muutoksiin sekä puolustautuu ulkoisia uhkia vastaan.

Oppikirja: Happonen, Holopainen, Sotkas, Tihtarinen-Ulmanen: BIOS 5 Ihmisen biologia. LOPS21 tai vastaava LOPS16 BIOS 4 -oppikirja. SanomaPro. Kirja saatavana myös digikirjana.

BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset 2 op

Keskeisinä aiheina ovat mm. aiotumallisten solujen ja mikrobien rakenne sekä toiminta. Lisäksi käsitellään biotekniikan mahdollisuuksia maataloudessa, elintarvikkeiden valmistuksessa, teollisuudessa ja lääketieteessä. Opintojaksolla pohditaan geenitekniikan mahdollisuuksia, riskejä ja eettisiä ongelmia.

Oppikirja: Happonen - Holopainen – Sariola – Sotkas – Tihtarinen-Ulmanen: BIOS 6 Biotekniikka ja sen sovellukset. LOPS 21 tai vastaava LOPS16 BIOS 5 –oppikirja. Sanoma Pro. Kirja saatavana myös digikirjana.

BI7 Biologian abikurssi 2 op

Opintojaksolla valmistaudutaan sähköisiin biologian ylioppilaskokeisiin kertaamalla biologian keskeisiä sisältöjä, harjoitellaan soveltavia tehtäviä ja digitaaliseen kokeeseen vastaamista. Lisäksi kerrataan LibreOffice -ohjelmistojen käyttöä diagrammien, kuvien ja käsitekarttojen teossa. Opintojaksolla tehdään ylioppilaskoetta vastaava Abitti-harjoituskoe. Opintojakson sisältö sovitaan opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Abikurssilla käytetään pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen oppikirjoja.

Opetussuunnitelmien vastaavuudet

LOPS 2016	LOPS 2021	LOPS 2016
zBI01	BI1	zBI01
zBI02	BI2 + BI3	zBI02
zBI03	BI4	zBI03
zBI04	BI5	zBI04
zBI05	BI6	zBI05
zBI06	BI7	zBI06
zBI07	BI8	zBI07

Maantiede (GE)

Pakollisia opintojaksoja on yksi GE1 ja valtakunnallisia valinnaisia kolme (GE2, GE3 ja GE4) sekä koulukohtaisia valinnaisia yksi (GE5).

Luonnontieteiden opinnoista tulee suorittaa pakollinen 2 opintopisteen valtakunnallinen opintojakso eli GE1. Lisäksi yhdestä luonnontieteiden oppiaineesta pitää suorittaa vähintään 2 opintopisteen laajuiset opinnot valtakunnallisista valinnaisista opintojaksoista. Maantieteessä tämä syventävä opintojakso voi olla esim. GE2 tai GE3.

Opintojaksojen suoritusjärjestys koskien tutkinto-opiskelijoita:

Opintojaksot GE1 ja GE2 voidaan suorittaa vapaavalintaisessa järjestyksessä. Ennen opintojaksoja GE3 ja GE4 olisi suositeltavaa suorittaa sekä GE1 että GE2. GE5 soveltuu parhaiten viimeiseksi maantieteen opintojaksoksi. Maantieteen yo-kokeeseen osallistuvien olisi hyvä suorittaa pakollisen opintojakson lisäksi kaikki valinnaiset opintojaksot.

Opintojaksojen arviointi:

Arviointi perustuu kirjallisiin kokeisiin ja opintojakson aikana suoritettaviin tehtäviin. Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan arvosanalla (4–10). Koulukohtainen valinnainen opintojakso GE5 arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Pakollinen opintojakso

GE1 Maailma muutoksessa 2 op

Opintojaksolla perehdytään muuttuvaan maailmaan ja sen alueellisiin ongelmiin. Opintojakson aikana seurataan uutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja ongelmia. Keskeisiin sisältöihin kuuluvat mm. maantieteelliset tutkimustaidot, geomedia, ilmastonmuutos ja muut alueelliset riskit sekä niiden ratkaisumahdollisuudet. Lisäksi pohditaan keinoja, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla.

Oppikirja: Brander, Hiekka, Paarlahti, Ruth & Ruth: Manner GE1 (LOPS21). Maailma muutoksessa. Otava. Kirja saatavana myös digikirjana.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot

GE2 Sininen planeetta 2 op

Opintojaksolla tarkastellaan Maata ja sen luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ilma-, vesi-, kivi- ja eliökehässä. Lisäksi käsitellään luonnonilmiöiden syntyä, syitä, alueellista esiintymistä ja monenlaisia vaikutuksia ihmisten elämään. Opintojaksolla tulkitaan ja esitetään luonnon tietoa geomediaa hyväksi käyttäen. Keskeisiä aiheita ovat mm. Maan planetaariset liikkeet, ilmakehän ja vesikehän liikkeet sekä maapallon rakenne ja muuttuvat pinnanmuodot.

Oppikirja: Brander, Hiekka, Paarlahti, Ruth & Ruth: Manner GE2 (LOPS21). Sininen planeetta. Otava. Tai vastaava LOPS16 Manner GE2 –oppikirja. Kirja saatavana myös digikirjana.

GE3 Yhteinen maailma 2 op

Opintojakson aiheena on ihmismaantiede. Opintojaksolla tarkastellaan maapallon väestöä ja väestöllistä kehitystä alueellisesti. Väestöllistä sijoittumista havainnoidaan suhteessa ympäristöön ja luonnonvaroihin. Opiskelija saa perustietoja mm. maailman kulttuureista, väestöstä, elinkeinoista ja taloudesta.

Oppikirja: Brander, Hiekka, Paarlahti, Ruth & Ruth: Manner GE3 (LOPS21). Yhteinen maailma. Otava. Tai vastaava LOPS16 Manner GE3 –oppikirja. Kirja saatavana myös digikirjana.

GE4 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta 2 op

Opintojaksolla tutustutaan geomedian käyttöön arkielämässä ja maantieteellisessä tutkimuksessa, mm. erityyppisiin paikkatietosovelluksiin, karttoihin ja kaukokartoitukseen. Lisäksi opitaan paikkatiedon peruskäsitteitä ja harjoitellaan paikkatiedon työkalujen käyttöä. Opintojakson aikana tehdään myös pienimuotoinen maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti opiskelijan valinnan mukaan. Opetus järjestetään verkko-opintoina.

Oppikirja: Bander - Hiekka – Paarlahti – Ruth – Ruth: MANNER GE4, Geomedia (– tutki, osallistu ja vaikuta)(LOPS21) tai vastaava LOPS16 Manner GE4 –oppikirja. Otava. Kirja saatavana myös digikirjana.

GE5 Maantieteen abikurssi

Opintojaksolla valmistaudutaan sähköisiin maantieteen ylioppilaskokeisiin kertaamalla maantieteen keskeisiä sisältöjä. Opintojaksolla harjoitellaan soveltavia tehtäviä ja digitaaliseen kokeeseen vastaamista. Lisäksi kerrataan LibreOffice -ohjelmistojen käyttöä diagrammien, kuvien ja käsitekarttojen teossa. Periodin aikana tehdään ylioppilaskirjoituksia vastaava abitti-harjoituskoe. Opintojakson sisältö sovitaan opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Abikurssilla käytetään pakollisten ja syventävien opintojaksojen oppikirjoja.

Opetussuunitelmien vastaavuudet

LOPS 2016	LOPS 2021	LOPS 2016
zGE01	GE1	zGE01
zGE02	GE2	zGE02
zGE03	GE3	zGE03
zGE04	GE4	zGE04
zGE05	GE5	zGE05
zGEmuu	GE6	zGEmuu

Fysiikka

Pakolliset opintojaksot

- FY1 Fysiikka luonnontieteenä (1 op) (OPS2021)
- FY2 Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta (1 op) (OPS2021)

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot

- FY3 Energia ja lämpö
- FY4 Voima ja liike
- FY5 Jaksollinen liike ja aallot
- FY6 Sähkö
- FY7 Sähkömagnetismi ja valo
- FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen

Koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot

- FY9 Fysiikan kertaus
- FY10 Kokeellinen fysiikka 1 (1 op)
- FY13 Fysiikan matemaattiset menetelmät 1 (1 op)
- FY14 Fysiikan matemaattiset menetelmät 2 (1 op)
- FY18 Fysiikan kertaus lääketieteelliseen valintakokeeseen

Opintojaksojen arviointi

Valtakunnalliset opintojaksot arvioidaan numeroarvosanalla (4–10) ja koulukohtaiset opintojakson merkinnällä S

Opintojaksokuvaukset

FY1 Fysiikka luonnontieteenä (1 op)

Opiskelija tutustuu fysiikkaan ja sen fysiikan menetelmiin luonnontieteissä, osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä mallinnuksia ja herättää kiinnostuksen fysiikan opiskelua kohtaan.

Digimateriaali: [Omaan tahtiin fysiikka - Fysiikka 1](#)

FY2 Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta (1 op)

Perehdytään energiaan, energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin. Keskeisiä sisältöjä ovat energia, energialajit, energiatuotanto, teho, hyötysuhde sekä energiatuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen.

Digimateriaali: [Omaan tahtiin fysiikka - Fysiikka 2](#)

FY3 Energia ja lämpö

Syvennetään ymmärrystä energiasta ja lämpöopin fysiikan keskeisenä käsitteenä sekä tutustutaan lämpöopin sekä mekaanisen voiman ja energian keskeisiin ilmiöihin.

Digimateriaali: [Omaan tahtiin fysiikka - Fysiikka 3](#)

FY4 Voima ja liike

Opiskelija oppii ymmärtämään, soveltamaan ja tutkimaan kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä. Opintojaksolla käsitellään mekaanisen energian ja liikemäärän säilymlakeja sekä tarkastellaan mm. suoraviivaista liikettä, Newtonin lakeja ja törmäyksiä.

Digimateriaali: [Omaan tahtiin fysiikka - Fysiikka 4](#)

FY5 Jaksollinen liike ja aallot

Perehdytään ympyrä- ja värähdysliikkeeseen, voiman momenttiin sekä gravitaatiovuorovaikutukseen. Tutustutaan aaltoliikkeen ominaisuuksiin äänen ilmiöiden, kuten heijastumisen, taittumisen ja interferenssi-ilmiöiden kautta.

Oppikirja: Andersin, Frondelius, Latva-Teikari ja Lehto: Fysiikka 5, Jaksollinen liike ja aallot, SanomaPro, 2022 tai uudempi painos

FY6 Sähkö

Perehdytään keskeisiin sähköistä vuorovaikutusta kuvaaviin malleihin sekä sähköenergian ja sähkötekniikan käsitteisiin. Käsitellään yksinkertaisia virtapiirejä, sähköön liittyviä ilmiöitä ja sähköopin perusmittauksia sekä sähköturvallisuutta ja tutustutaan sähkötekniikan sovelluksiin.

Oppikirja: Andersin, Frondelius, Latva-Teikari ja Lehto: Fysiikka 6, Sähkö, SanomaPro, 2022 tai uudempi painos

FY7 Sähkömagnetismi ja valo

Tavoitteena on sähkömagneettisen induktion ja sähkömagneettisen aaltoliikkeen ominaisuuksien ja merkityksen oppiminen valon ja varauksellisten hiukkasten käyttäytymisen kautta. Opintojaksolla opitaan muodostamaan jäsennetty käsitys fysikaalisesta ilmiöstä mm. käyttämällä ja arvioimalla erilaisia tietolähteitä.

Oppikirja: Andersin, Frondelius, Latva-Teikari ja Lehto: Fysiikka 7, Sähkömagnetismi ja valo, SanomaPro, 2023 tai uudempi painos

FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen

Tavoitteena on ymmärtää hiukkasten ja säteilyn dualistinen luonne, massan ja energian vastaavuus, energian kvantittumisen käsite, ytimen rakenne ja radioaktiivisuus sekä säteilyn lajit, säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö.

Oppikirja ilmoitetaan opintojakson alussa

FY9 Fysiikan kokonaiskuva

Opintojakson tavoitteena on valmentaa opiskelijaa vastaamaan fysiikan ylioppilaskirjoitustehtäviin sekä syventää ja koota fysiikan aihekokonaisuuksia.

Oppikirja ilmoitetaan opintojakson alussa

FY10 Kokeellinen fysiikka 1

Opintojakson tavoitteena on syventää fysiikan eri osa-alueiden hallintaa kokeellisesta lähtökohdasta ja antaa valmiuksia teknillisiin ja luonnontieteellisiin jatko-opintoihin. Opintojaksolla tehdään kokeellisia tutkimuksia ja harjoitellaan raportoimaan niiden tuloksia.

Oppikirja: Materiaalin saa opintojaksolla.

FY13 Matemaattiset menetelmät 1

Opintojakson tavoitteena on syventää fysiikassa tarvittavia matemaattisia taitoja, kuten yhtälöiden ratkaisua sekä vektoreiden ja trigonometrian käyttöä fysiikan tehtävissä.

Ei oppikirjaa, mahdollisuus suorittaa työpajassa

FY14 Matemaattiset menetelmät 2

Opintojakson tavoitteena on edelleen syventää opintojakson FY13 Matemaattiset menetelmät 1 matemaattisia taitoja, kuten yhtälöiden ratkaisua sekä vektoreiden ja trigonometrian käyttöä fysiikan tehtävissä.

Ei oppikirjaa, mahdollisuus suorittaa työpajassa

FY18 Lääketieteellinen fysiikka

Opintojakson tavoitteena on syventää ja koota fysiikan aihekokonaisuuksia. Opintojaksolla valmistaudutaan lääketieteen valintakokeeseen. Opintojaksoa suositellaan lääketieteen valintakokeeseen osallistuville.

Oppikirja: (Itsenäiseen kertaukseen kaikki lukiofysiikan oppikirjat. Mikä tahansa kirjasarja käy.)
Opintojaksolla käsiteltävät tehtävät jaetaan Moodlen kautta opiskelijoille.

Fysiikka, opetussuunnitelmien vastaavuudet

LOPS 2016	LOPS 2021
zFY01	FY1 + FY2
zFY02	FY3
zFY03	FY6
zFY04	FY4
zFY05	FY5
zFY06	FY7
zFY07	FY8
zFY08	FY9
zFY09	FY12
zFY10 1/2	FY10 (1 op)
zFY11	FY13
zFY12	FYmuu
zFYmuu	FY11

Kemia (KE)

Pakollinen opintojakso

- KE1 Kemia ja minä
- KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot

- KE3 Molekyylit ja mallit
- KE4 Kemiallinen reaktio
- KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous
- KE6 Kemiallinen tasapaino

Koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot

- KE7 Kokeellista kemiaa
- KE8 Kemian kokonaiskuva

Valtakunnalliset pakolliset opintojaksot

KE1 Kemia ja minä (1op) sekä KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus (1op)

Perehdytään aineiden kemialliseen rakenteeseen, rakenteen esittämiseen kemian kielellä ja aineiden ominaisuuksien päättelyyn rakenteen avulla. Aineiden ominaisuuksia tutkitaan kokeellisesti ja erilaisia tietolähteitä käyttäen. Opintojaksot antavat valmiuksia soveltaa tietoa ympäröivän maailman ilmiöihin ja herättää kiinnostusta alan jatko-opintoihin.

Oppimateriaali: Jansson Jan et al.: Ioni 1–2, Edita (2020 tai uudempi painos, LOPS2021)

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot

KE3 Molekyylit ja mallit (2 op)

Tarkastellaan hiilen yhdisteitä, niiden rakenteita ja ominaisuuksia. Hiilen yhdisteiden eli orgaanisen kemian merkitystä opiskelijan omaan elämään tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Keskeisiä sisältöjä ovat: rakennekaavat, funktionaaliset ryhmä, empiirinen kaava, kvanttimekaaninen atomimalli, isomeria, poolisuus, liuosten valmistus ja spektrofotometria

Oppimateriaali: Jansson Jan et al.: Ioni 3, Edita (2020 tai uudempi painos, LOPS2021)

KE4 Kemiallinen reaktio (2 op)

Opiskellaan erilaisia kemiallisia reaktioita ja niiden merkitystä elinympäristössä. Reaktioiden tarkastelussa edetään havainnoista reaktiotuotteiden päättelyyn ja reaktioyhtälön kirjoittamiseen. Keskeisiä sisältöjä ovat: reaktioyhtälön tasapainottaminen, rajoittavan tekijän määrittäminen, reaktion saanto, kaasut reaktiossa, reaktiotyypit, polymeerit ja biomolekyylit.

Oppimateriaali: Jansson Jan et al.: Ioni 4 Edita (2020 tai uudempi painos, LOPS2021)

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous (2 op)

Käsitellään kemiallista energiaa ja energian varastointi- ja hyödyntämistapoja. Siinä tarkastellaan hapettumis- ja pelkistymisreaktioita ja niiden sovelluksia. Keskeisiä sisältöjä ovat: entalpiian muutokset ja laskeminen, hapettuminen ja pelkistyminen, sähkökemiallinen pari, elektrolyysi ja normaalipotentialit.

Oppimateriaali: Jansson Jan et al.: Ioni 5, Edita (2020 tai uudempi painos, LOPS2021)

KE6 Kemiallinen tasapaino (2 op)

Opitaan kemiallisen tasapainon käsite ja tarkastellaan sitä kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti. Tutustutaan teollisuuden prosesseihin ja luonnon tasapainoreaktioihin. Keskeisiä sisältöjä ovat: kemiallinen tasapaino, tasapainoreaktioiden laskennallinen käsittely, happo-emästasapaino, pH-arvot ja niiden laskeminen, titraus ja titrauskäyrän käsittely sekä reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät.

Oppimateriaali: Jansson Jan et al.: Ioni 6 Edita (2020 tai uudempi painos, LOPS2021)

Koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot

KE7 Kokeellista kemiaa (2 op)

Harjoitellaan kemian kokeellisia työmenetelmiä ja laboratoriotyöskentelyn periaatteita. Laboratoriotyöskentelyssä tarkastellaan kemian teoriaa kokeellisuuden kautta ja hyödynnetään tietokoneohjelmistoja tulosten analysoinnissa. Kokeellinen kemia on hyvä valinta kerratessa ylioppilaskokeita ja pääsykokeita varten.

Oppimateriaali: Materiaalin saa opintojaksolla.

KE8 Kemian kokonaiskuva (2 op)

Kerrataan kemian lukion oppimäärä ylioppilaskokeita ja jatko-opintoja varten. Opintojakson aikana harjoitellaan ja syvennetään valtakunnallisten kemian opintojaksojen sisältöjä soveltaen tietoja kokonaisuutena yli oppimäärärajojen.

Oppimateriaali: Materiaali ilmoitetaan opintojakson alussa.

LOPS 2016	LOPS 2021
zKE01 (2op)	KE1 (1 op) + KE2 (1 op)
zKE02	KE3
zKE03	KE4
zKE04	KE5
zKE05	KE6
zKE06	KE11
zKE06 1/2	KE7 (1 op)
zKE07	KE8
zKE07 1/2	KE12 (1 op)
zKE08	KE9
zKE09	KE10
-	KE13 (1 op)
-	KE14 (1 op)

Filosofia

Oppimateriaali

Argumentti. Sanomapro. Kampus <https://tuotteet.sanomapro.fi/tuotteet/lukio/filosofia.html>

Opiskelijalisenssillä saat kaikki FI 1–4 materiaalit, tehtävät ja kokeet lukuvuodeksi. Räätelöidään myös muita suoritustapoja sovittaessa. Myös muut oppikirjat käyvät, lainattavana jonkin verran oppikirjoja. Tarjolla myös opettajan ilmaismateriaalia.

Filosofian opintojaksot

Pakollisia opintojaksoja on yksi (FI1), valtakunnallisia valinnaisia kolme (FI2–FI4) ja koulukohtaisia valinnaisia opintojaksoja yksi (FI5). FI1 tarjotaan lähiopetuksena ensimmäisessä periodissa, FI2 kolmannessa periodissa; FI3 ja FI4 tarjotaan keväällä. FI1 on myös verkkotarjottimella ja FI1, FI2, FI3, FI4 lukuioiden yhteisellä verkkotarjottimella, jonne ilmoittaudutaan opinto-ohjaajan kautta.

Opintojaksojen suoritusjärjestys koskien tutkinto-opiskelijoita:

Pakollinen opintojakso suoritetaan ensin. Valinnaisten opintojaksojen suorittamisjärjestys on vapaa.

Opintojaksojen arviointi lukuvuonna 2024–2025

Opintojaksot arvioidaan numeroin neljästä kymmeneen. Pakollisen opintojakson arvosana määräytyy sovittujen työskentelytapojen perusteella, joita ovat esim. suulliset ja kirjalliset tehtävät/keskustelut ja kokeet. Valinnaisten opintojaksojen arvosanat voivat perustua myös esitelmiin ja kirjoitelmiin tai muihin mahdollisiin töihin.

Pakollinen opintojakso FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun

Filosofian osa-alueet keskeisine kysymyksineen esitellään dialogisesti keskustellen. Opintojakson jälkeen opiskelija tuntee filosofian peruskäsitteistön ja tunnetuimpia teorioita. Rohkaistutaan ajattelun ajatteluun käyden läpi ajankohtaisia aiheita.

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso FI2 Filosofinen etiikka

Opitaan sietämään erilaisia näkökulmia ja ajatuksia. Opintojaksolla perehdytään metaetiikkaan ja sen kysymyksiin sekä syvennetään normatiivisen etiikan teorioiden tuntemusta. Erityisesti etiikan ja ontologian sekä etiikan ja tietoteorian suhdetta avataan.

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso FI3 Tiedon ja todellisuuden filosofia

Informaatiota on paljon, mutta miten se suodattuu ymmärrykseksi? Opintojaksolla käsitellään maailman, mielen ja kielen välisiä suhteita. Metafysiikan tuntemusta syvennetään ja pohditaan esimerkiksi Aristoteleen ja Kantin metafysiikkaan ja tieto-oppiin liittyviä näkemyksiä.

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso FI4 Yhteiskuntafilosofia

Opintojaksolla perehdytään yhteiskuntafilosofian keskeisiin kysymyksiin ja klassisiin teorioihin. Tarkastellaan esimerkiksi, millaisia näkemyksiä on esitetty yhteiskunnan perustasta, ihmisestä yhteiskunnallisena oliona, yksilön ja yhteisön suhteesta, oikeudenmukaisuudesta jne. Perehdytään ajankohtaisiin ilmiöihin filosofian näkökulmasta.

Filosofia, opetussuunitelmien vastaavuudet

LOPS 2016	LOPS 2021
zFI01	F11
zFI02	F12
zFI03	F13
zFI04	F14

Historia

Pakollisia opintojaksoja on kaksi (HI1 ja HI2), valtakunnallisia valinnaisia neljä (HI3–HI6).

Opintojakso HI1 suositellaan suoritettavaksi ensin, muiden suoritusjärjestys on vapaa.

Opintojaksojen arviointi:

Arvosana määräytyy ensisijaisesti kirjallisen kokeen perusteella, mutta arvosanaan vaikuttavat myös harrastuneisuus, tuntiaktiivisuus ja opintoihin liittyvien tehtävien suorittaminen. Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan arvosanoin 4–10. Koulukohtainen syventävä opintojakso (HI7) arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Valtakunnallinen pakollinen opintojakso HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (2op)

Opintojaksolla käsitellään historiaa esihistoriasta nykypäivään asti. Pääpainoalueina on taloudelliset ja yhteiskunnalliset muutokset sekä ihmisen ja ympäristön suhde. Opintojen alueet ovat varhaiskulttuurit, antiikin ajan talous, keskiaika ja löytöretket, maailmankaupan synty, teollistuminen ja globaalin talouden synty.

Tarjolla lähi- ja verkkotarjottimella

Aalto et al., Opus 1, Ihminen, ympäristö ja historia

Valtakunnallinen pakollinen opintojakso HI2 Itsenäisen Suomen historia (2op)

Opintojaksolla analysoidaan Suomen historian valtiollisia, yhteiskunnallisia, taloudellisia ja kulttuurillisia muutoksia 1800-luvun lopulta nykyaikaan. Keskeisiä aihealueita ovat itsenäistyminen, sisällissota, talvi- ja jatkosota, kylmän sodan aika sekä aika Euroopan unionissa.

Tarjolla lähi- ja verkkotarjottimella

Aalto et al., Opus 3, Itsenäisen Suomen historia. Edita

Valinnainen opintojakso HI3 Kansainväliset suhteet

Opintojaksolla käsitellään sotien syitä ja maailmanpoliittisia muutoksia 1800-luvulta nykypäiviin. Keskeisiä aihealueita ovat imperialismi, ensimmäinen ja toinen maailmansota, kylmä sota ja nykyajan maailmanpolitiikka. Historian ylioppilaskirjoituksissa kirjoittavalle kurssi on vahvasti suositeltava valinta.

Tarjolla lähi- ja seudun yhteisellä verkkotarjottimella

Aalto et al., Opus 2, Kansainväliset suhteet. Edita

Valinnainen opintojakso HI4 Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys

Opintojaksolla perehdytään eurooppalaisen kulttuurin, sivistyksen, ajattelun ja maailmankuvan kehittymiseen antiikin Kreikasta nykyaikaan asti. Keskeisiä sisältöjä ovat antiikin kulttuuri, keskiajan kristillinen kulttuuri, reformaatio ja valistus sekä 1800-luvun aatteellinen murros. Historian ylioppilaskirjoituksissa kirjoittavalle kurssi on vahvasti suositeltava valinta.

Tarjolla lähiopetuksena ja seudun verkkolukiassa

Kaikki lukioiden neljännen opintojakson oppikirjat käyvät oppimateriaaliksi.

Valinnainen opintojakso HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi

Opintojaksolla tutustutaan Suomen alueen kehitykseen esihistoriasta Suomen siirtymiseen Venäjän valtaan. Keskeisiä sisältöjä ovat Suomen esihistoria, ristiretkiaika ja siirtyminen Ruotsin valtaan, reformaation aika ja kustavilainen aika. Historian ylioppilaskirjoituksissa kirjoittavalle kurssi on vahvasti suositeltava valinta.

Tarjolla lähiopetuksessa ja seudun verkkolukiassa.

Kaikki lukioiden viidennen opintojakson oppikirjat käyvät oppimateriaaliksi.

Valinnainen opintojakso HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat

Opintojaksolla tutustutaan Euroopan ulkopuolisten alueiden kulttuureihin ja niiden historiaan sekä eurooppalaisten ja muiden kulttuurialueiden kohtaamisten ongelmiin. Opintojaksolla käsitellään myös eri kulttuurialueiden eroja. Historian ylioppilaskirjoituksissa kirjoittavalle kurssi on vahvasti suositeltava valinta.

Tarjolla lähiopetuksena ja seudun verkkolukiassa

Kaikki lukioiden kuudennen opintojakson oppikirjat käyvät oppimateriaaliksi.

Koulukohtainen valinnainen opintojakso HI7 Historian kertauskurssi

Opintojaksolla kerrataan historian opintojen keskeisiä sisältöjä ja harjoitellaan erityyppisiä reaalikokeen tehtäviä (dokumentit, tilastot, kartat, kuvat). Opintojakso on suunnattu ylioppilaskirjoituksissa historian kirjoittaville.

Opintojakso toteutetaan lähiopetuksena.

Materiaali Moodlessa.

Historia ja yhteiskuntaoppi, opetussuunnitelmien vastaavuudet

HISTORIA LOPS 2016	HISTORIA LOPS 2021	YHTEISKUNTAOPPI LOPS 2016	YHTEISKUNTAOPPI LOPS 2021
zHI01	HI1	zYH01	YH1
zHI02	HI2	zYH02	YH2
zHI03	HI3	zYH03	YH3
zHI04	HI4	zYH04	YH4
zHI05	HI5	zYH05	YH5
zHI06	HI6	-	-
zHI07	HI7	-	-

Yhteiskuntaoppi

Pakollisia opintojaksoja on kaksi (YH1 ja YH2), valtakunnallisia valinnaisia kaksi (YH3 ja YH4). YH5 on koulukohtainen valinnainen opintojakso.

Opintojakso YH1 suositellaan suoritettavaksi ensin, muiden suoritusjärjestys on vapaa.

Opintojaksojen arviointi:

Arvosana määräytyy ensisijaisesti kirjallisen kokeen perusteella, mutta arvosanaan vaikuttavat myös harrastuneisuus, tuntiaktiivisuus ja opintoihin liittyvien tehtävien suorittaminen. Pakollinen opintojakso ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan arvosanoin 4–10. Koulukohtainen valinnainen opintojakso (YH5) arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Pakollinen opintojakso YH1 Suomalainen yhteiskunta (2op)

Opintojakson sisällössä tutustutaan suomalaiseen yhteiskuntaan, Suomen poliittiseen järjestelmään, kansalaisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin, kansalaisen mahdollisuuksiin vaikuttaa yhteiskunnassa sekä hyvinvointivaltion perusteisiin.

Tarjolla lähi- ja verkkotarjottimella

Kestilä-Kekkonen et al., Edita, Kanta 1 - Suomalainen yhteiskunta

Pakollinen opintojakso YH2 Taloustieto (2op)

Opintojakson sisällössä tutustutaan kansantalouden toimintaperiaatteisiin sekä syy- ja seuraussuhteisiin. Opintojaksolla käsitellään talouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtion näkökulmasta. Opintojaksolla tutustutaan talouselämän vaihteluihin ja opitaan lukemaan talousuutisia sekä tulkitsemaan taloustilastoja ja -taulukkoita.

Tarjolla lähi- ja verkkotarjottimella

Lindholm et al., Kanta 2 - Taloustieto. Edita

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Opintojaksolla käsitellään Suomea osana Euroopan unionia ja globalisoituvaa maailmaa sekä Euroopan unionia ja sen toimintaperiaatteita. Opintojaksolla keskitytään turvallisuuspolitiikkaan ja kansainvälisen politiikan ajankohtaisiin aiheisiin. Yhteiskuntaopin ylioppilaskirjoituksissa kirjoittavalle kurssi on vahvasti suositeltava valinta.

Tarjolla lähiopetuksena ja seudun verkkotarjottimella

Lähiopetuksessa kaikki lukion yhteiskuntaopin oppikirjat käyvät. Kaupungin verkkotarjottimella opettava opettaja määrittää käytettävän materiaalin.

Valtakunnallinen syventävä opintojakso YH4 Kansalaisen lakitieto

Opintojaksolla käsitellään Suomen oikeusjärjestyksen pääpiirteitä. Keskeisiä sisältöalueita ovat tuomioistuinlaitos, siviili-, rikos- työ- ja perheoikeus sekä kuluttajansuojalainsäädäntö. Tutustumiskäyntejä mahdollisuuksien mukaan.

Tarjolla lähiopetuksena ja seudun verkkotarjottimella

Lähiopetuksessa kaikki lukion yhteiskuntaopin oppikirjat käyvät. Kaupungin verkkotarjottimella opettava opettaja määrittää käytetyn materiaalin.

Koulukohtainen syventävä opintojakso YH5 Yhteiskuntaopin kertauskurssi

Opintojaksolla kerrataan yhteiskuntaopin keskeiset sisällöt ja harjoitellaan erilaisten reaali-koetehtävien ratkaisemista (kuviot, käyrät, tilastot, taulukot). Opintojakso on suunnattu opiskelijoille, jotka kirjoittavat yhteiskuntaopin ylioppilaskokeissa.

Tarjolla lähiopetuksena.

Materiaali Moodlessa

Katsomusaineet

Evankelis-luterilainen uskonto

Pakollisia opintojaksoja on yksi (UE1) ja valtakunnallisia valinnaisia neljä (UE2–UE5). Lähiopetuksena tarjotaan opintojakso UE1 toisessa periodissa. Verko-opintoina tarjotaan UE2, UE3, UE4 tarjotaan myös lukioiden ailun omalla verkkotarjottimella. Opintojaksoja on mahdollista opiskella myös Tampereen lukioiden yhteisellä verkkotarjottimella.

Oppikirja: Verso Sanomapro, Kampus. Opiskelijalisenssillä saat UE1, UE2, UE3, UE4, UE5, UE6 materiaalit yhdeksi lukuvuodeksi Käytössä myös Moodle, opettajan verkkosivut ym. lisääineisto

Käytetty lähdeaineisto ja opetusmetodit sovitaan tarvittaessa ja räätälöidään toiveiden mukaan.

Opintojaksojen suoritusjärjestys koskien tutkinto-opiskelijoita:

UE1-opintojakso on suositeltavaa suorittaa ennen valinnaisia opintojaksoja, koska se on pakollinen katsomusaineissa. Opintojaksot ovat kuitenkin toisistaan riippumattomia, joten muunlainenkin järjestys on mahdollinen. Valinnaisten opintojaksojen suoritusjärjestys on vapaa.

Opintojakson arviointi:

Arviointi perustuu opiskelijan jatkuvaan työskentelyyn ja kokeeseen, jonka ohessa tai sijasta arviointi voidaan suorittaa suullisen kokeen, esitelmien, tutkielmien ja/tai oppimispäiväkirjan perusteella. Opintojakson alussa kerrotaan, mitkä edellä mainituista arviointiperusteista soveltuvat parhaiten kyseiseen opintojaksoon. Kaikki opintojaksot arvostellaan numeroin 4–10.

Pakollinen opintojakso UE1 Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op)

Millaisia hyvän elämän ohjeita tarjotaan monoteistisissä maailmanuskonnoissa? Tutustutaan uskontoon yleismaailmallisena ilmiönä uskontotieteen näkökulmasta. Perehdytään pyhien kirjojen syntyhistoriaan,

sisältöön, tutkimukseen ja tulkintatapoihin sekä vaikutukseen länsimaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Tarjotaan lähiopetuksena ja verkko-opintoina.

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko (2 op)

Perehdytään kristillisiin maailmanuskontoihin. Mistä rastalyriikat ammentavat tekstinsä? Miksi ortodoksisissa lkoneissa on Pyhällä kaksi sormeaa ylhäällä ja kolme alhaalla? Tarjotaan periodeissa 2–6 sekä kesäperiodissa verkossa.

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op)

Mitä tarkoittaa ayurveda? Miksi psykoterapia inspiroitui buddhalaisuudesta? Tarjotaan verkko-opintoina periodeissa 2–6.

Valtakunnallinen syventävä opintojakso UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op)

Suomessa toimivat yhteisöt ja uskonnonvapaus. Keskustelua ajankohtaisista kysymyksistä.

Elämäkatsomustieto

Pakollisia opintojaksoja on yksi (ET1), ja valtakunnallisia valinnaisia viisi (ET2–ET6). ET1 tarjotaan tänä lukuvuonna lähiopetuksena; ET2–6 puolestaan kaupungin verkkotarjottimella.

Oppimateriaali:

Matka-kirjasarja (Edita)

Kaupungin verkkotarjottimen opintojaksoilla opettaja ilmoittaa käytettävän materiaalin.

Opintojaksojen suoritusjärjestys koskien tutkinto-opiskelijoita:

ET1-opintojakso on suositeltavaa suorittaa ennen valinnaisia opintojaksoja. Valinnaisten opintojaksojen suoritusjärjestys on vapaa.

Opintojakson arviointi:

Opintojaksot arvioidaan numeroin neljästä kymmeneen. Pakollisen opintojakson arvosana määräytyy kokeen ja oppituntityöskentelyn perusteella. Valinnaisten opintojaksojen arvosanat voivat perustua myös esitelmiin ja kirjoitelmiin tai muihin mahdollisiin töihin.

Pakollinen opintojakso ET1 Hyvä elämä

Opintojaksolla perehdytään katsomuksia koskevan keskustelun peruskäsitteisiin kuten maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämäkatsomuksen käsitteisiin. Erilaisista käsityksistä hyvästä elämästä ja ihmiskäsityksistä niiden taustalla. Mitä tarkoitetaan yksilön identiteetillä. Miten identiteettiä voi eritellä. Millaiset tekijät vaikuttavat identiteetin syntyyn. Missä määrin yksilö voi vaikuttaa oman elämänsä hyvyyteen.

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso ET2 Minä ja yhteiskunta (2 op)

Opintojaksolla perehdytään yhteiskuntaan liittyvien ilmiöiden, rakenteiden ja instituutioiden luonteeseen ja merkitykseen ihmiselle ja katsomukselle. Millainen on moderni länsimainen yhteiskunta. Mitä tarkoitetaan yhteiskuntakritiikillä, ja mihin se perustuu. Miten arvot ilmenevät yhteiskunnallisessa olemisessa. Millaisia valtarakenteita yhteiskunnassa esiintyy. Miten ja millaista tietoa yhteiskunnassa tuotetaan. Hyvästä elämästä aktiivisena kansalaisena. Oikeudenmukaisuudesta ja demokratiasta yhteisöllisinä arvoina.

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso ET3 Kulttuurit (2 op)

Opintojaksolla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana. Mitä tarkoitetaan kulttuurilla ja ihmisellä kulttuuriolentona? Kulttuurin tutkimuksesta. Kulttuurisista eroavaisuuksista ja kulttuurien

vuorovaikutuksesta. Kulttuurin vaikutuksesta katsomuksiin ja maailmankuvaan. Monikulttuurisuudesta yhteiskunnassa. Enemmistö- ja vähemmistökulttuureista. Miten eri tavoin kulttuurit ilmenevät.

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso ET4 Katsomukset (2 op)

Opintojaksolla omaksutaan katsomusten erittelemiseen käytettävää peruskäsitteistöä. Katsomusten syntyyn vaikuttavista tekijöistä. Katsomusten historiasta kuten moraaliajattelun ja yksilöllisen ihmiskäsityksen ja tietävän subjektin synnystä, tieteellisen maailmankuvan historiasta, modernin yhteiskunnan synnystä ja siihen liittyvästä, myös katsomuksiin heijastuvasta eriytymiskehityksestä. Poliittisista ideologioista.

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso ET5 Uskonnot ja uskonottomuus (2 op)

Opintojaksolla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja uskonottomissa perinteissä. Opintojaksolla perehdytään uskonnollisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen. Tarkastellaan ja vertaillaan suurten maailmanuskontojen mutta myös agnostismin sekä ateismin ja humanismin keskeisiä piirteitä. Katsomukset ovat sosiaalisesti ja historiallisesti rakentuneita monimuotoisia ilmiöitä, joilla on huomattava kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso ET6 Tulevaisuus (2 op)

Opintojaksolla tarkastellaan tulevaisuuden tutkimuksen mahdollisuuksia ja keinoja sekä pohditaan, miten arvot ja valinnat vaikuttavat tulevaisuuteen. Tieteen ja teknologian vaikutus ja suhde katsomuksiin sekä utooppisen ajattelun luonne ja merkitys kuuluvat myös opintojakson aihepiiriin. Transhumanismin ja geeniteknologian, robotiikan ja ekologisten muutosten kaltaisten ilmiöiden vaikutusta ihmiskäsitykseen ja yhteiskunnallisiin ihanteisiin tarkastellaan myös.

Uskonnon ja elämäntutkimustiedon vastaavuudet

UE LOPS 2016	UE LOPS 2021	ET LOPS 2016	ET LOPS 2021
zUE01	UE1	zET01	ET1
zUE02	UE2	zET02	ET2
zUE03	UE3	zET03	ET3
zUE04	UE4	zET04	ET4
zUE05	UE5	zET05	ET5
zUE06	UE6		

PS Psykologia

Valinnaisia opintojaksoja on viisi (PS1–PS5) ja koulukohtaisia valinnaisia yksi (PS6).

Psykologia sopii monenlaisiin opiskelumotiiveihin: tieteellistä tietoa ymmärtää omaa ajattelua, tunteita, parisuhteen, ryhmän vuorovaikutuksen ja olemisen lainalaisuuksia muuttuvassa maailmassa. Hyvä elämä, mielenterveyden ylläpitäminen ja tieteellisen tutkimustuloksen tarjoama tieto tarjoaa hyvää yleissivistystä, substanssia ainekirjoitukseen ja väylän jatko-opintoihin.

Oppimateriaali:

Mieli.Sanomapro.Kampus, opiskelijalisenssi, jolla saa samalla hinnalla kaikki moduulit (PS1–PS5) yhdeksi lukuvuodeksi käyttöön <https://tuotteet.sanomapro.fi/tuotteet/lukio/psykologia.html> Käytössä myös Moodle, tarvittaessa Teams ja muut vuorovaikutuskanavat.

Saatavana joitain oppikirjoja tunnilla käytettäväksi. Käytettävää materiaalia ja pedagogisia menetelmiä voidaan räätälöidä jonkin verran toiveiden ja opiskelijan tilanteen mukaan. Opettaja ilmoittaa kertausopintojakson materiaalin.

Suoritusjärjestys:

PS1-opintojakso kannattaa mahdollisuuksien mukaan suorittaa lähiopintona. Muiden valinnaisten opintojaksojen suoritusjärjestys on vapaa, opintojakson PS5 suorittaminen viimeiseksi on suositeltavaa. Tarjotaan verkkotarjottimella PS2 ja PS3 ja lukioiden yhteisellä verkkotarjottimella.

Arviointi:

Arviointi perustuu pääsääntöisesti suhteessa tehtyjen suullisten/kirjallisten tehtävien ja kokeiden arviointiin. Opintojaksot 1–5 arvioidaan arvosanoin (4–10). Kertauskurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S.

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op)

Hankitaan perustiedot psykologisesta tutkimuksesta, sen tutkimuskohteista ja sovellusalueista. Tarkastellaan ihmistä kokonaisuutena, joka psyykkisen itsesäätelyn avulla pyrkii säilyttämään mielensä tasapainon. Tutkitaan, miten oppimispsykologiset selitykset auttavat ymmärtämään ihmisen toimintaa.

PS2 Kehittyvä ihminen (2 op)

Miksi vauva itkee äidinkielellään? Tarkastellaan ihmisen psyykkisen kehityksen elämänkaarta ja siihen vaikuttavia tekijöitä kehityspsykologisten teorioiden valossa. Tutkitaan psyykkisen hyvän kehityksen lainalaisuuksia.

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op)

Miksi en muista? Selvitellään hermoston rakennetta ja toimintaa, informaation kognitiivista prosessointia; aistimuksia, havaintoja, tarkkaavaisuutta, havaintojen valikoitumista, muistia, unohtamista, oppimista ja ajattelua.

PS4 Tunteet ja mielenterveys (2 op)

Miksi vihan tunne on tärkeä? Tarkastellaan psyykkisten toimintojen hermostollista perustaa, psyykkisten ja fyysisten toimintojen vuorovaikutusta. Selvitetään motivaation ja tunteiden vaikutusta ihmisen toimintaan. Mielenterveysongelmien selittävät syyt, oireet ja hoito.

PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2 op)

Perehdytään persoonallisuuteen ja psyykkisten häiriöiden syntyihin sekä erilaisiin terapioihin. Älykyys, luovuus, asiantuntijuus. Psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämiseen johtavien menetelmien tarkastelua.

PS6 Psykologian (sisältäen halukkaille filosofian aiheisiin yhdistyvät tiedot ainerajat ylittäviin kysymyksiin) kertauskurssi. (2 op)

Ylioppilaskokeeseen valmistava opintojakso: kertausta ja vastaustekniikan hiomista. Tarjotaan sekä aikuislukion verkko-opintoina että lukioiden yhteisellä verkkotarjottimella.

LOPS 2016		LOPS 2021	
zPS01		PS1	
zPS02		PS2	
zPS03		PS3	
zPS04		PS4	
zPS05		PS5	
zPS06		PS6	
zPSmuu		PS7	

Terveystieto

Opintojaksojen suoritusjärjestys:

Opintojakso TE1 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä. Muut opintojaksot voi suorittaa vapaavalintaisessa järjestyksessä. terveystiedon yo-kokeeseen osallistuvien olisi hyvä suorittaa kaikki neljä opintojaksoa. Kirjoitusoikeuden saa suoritettuaan opintojaksot TE1 ja TE2. Myös biologian opintojakso BI5 Ihmisen biologia on terveystiedon opiskelijoille hyödyllinen.

Opintojaksojen arviointi:

Arviointi perustuu opintojakson aikana palautettaviin ja tehtyihin suorituksiin sekä tekstivastauksiin. Arviointiperusteet selvitetään opintojakson alussa. Muut opintojaksot arvioidaan numeroarvosanoilla, mutta TE4 suoritusmerkinnällä.

Koulukohtainen valinnainen TE1 Terveys voimavarana 2op

Opintojaksossa tutustutaan terveystietä ja elintapoja selittäviin keskeisiin sosiaalipsykologisiin teorioihin ja malleihin ja pohditaan terveystietokulttuurisia ilmiöitä kuten terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välistä ristiriitaa. Keskeisiin sisältöihin kuuluvat myös terveystietä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit sekä arjen terveystietosaaminen kuten terveystietä edistävä ravinto ja liikunta. Opintojaksossa syvennetään seksuaaliterveyteen liittyviä tietoja ja perehdytään seksuaalioikeuksiin sekä käsitellään mielenterveyttä suojaavat ja kuormittavat tekijät.

Oppikirja: Lehtinen, Lehtinen, Kinnunen, Linnansaari & Paakkari: Lukion Syke 1 TE1 Terveys voimavarana. Edita.

Kirja saatavana myös digikirjana.

Koulukohtainen valinnainen TE2 Terveys ja ympäristö 2op

Opintojaksossa perehdytään tutkimustiedon hankkimisen periaatteisiin ja tutkimusprosessin vaiheisiin sekä terveystietviestinnän muotoihin ja vaikutuskeinoihin sekä arvioidaan terveystietviestinnän merkitystä. Lisäksi harjoitellaan tiedonhakua ja lähteiden luotettavuuden vertailua. Opintojaksossa syvennetään tietoja fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön terveystietvaikutuksista. Keskeisiin sisältöihin kuuluu myös riippuvuuksien syntyyn vaikuttavat tekijät ja riippuvuuksien aiheuttamat haitat.

Oppikirja: Kinnunen, Lehtinen, Lehtinen, Linnansaari: Lukion Syke 2 TE2 Terveys ja ympäristö. Edita. Kirja saatavana myös digikirjana.

Koulukohtainen valinnainen TE3 Terveys ja yhteiskunta 2op (Verkkotarjotin / Itsenäinen suoritus)

Opintojaksossa tutustutaan terveystietkäsitelmiin ja sairauksien selitysmalleihin sekä sairauksien ehkäisyyn eri aikakausina. Keskeisiin sisältöihin kuuluvat tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijät, ennaltaehkäisy ja merkitys yksilölle ja yhteiskunnalle. Opintojaksolla tarkastellaan sosiaali- ja terveystietpalveluja sekä niiden ja itsehoidon merkitystä terveydelle. Lisäksi perehdytään terveyteen ja sairauteen liittyviin eettisiin

kysymyksiin. Opintojaksolla pohditaan myös tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia. Ensisijaisesti opintojakso on tarjolla verkkolukion tarjottimella. Ota yhteys opinto-ohjaajaan kokonaisuuden suorittamista varten.

Oppikirja: Kinnunen, Lehtinen, Lehtinen, Linnansaari: Lukion Syke 3 TE3 Terveys ja yhteiskunta. Edita. 2022 tai uudempi painos. Kirja saatavana myös digikirjana.

Koulukohtainen valinnainen TE4 Terveystiedon abikurssi (*Itsenäinen suoritus/ Verkkotarjotin*)

Opintojaksolla tutustutaan vanhoihin yo-tehtäviin, harjoitellaan vastaustekniikkaa ja samalla kerrataan terveystiedon reaalikoetta varten keskeisiä sisältöjä. Opintojakso mahdollista suorittaa itsenäisenä suorituksena tutkielman muodossa.

Opintojaksolle ei ole pakko hankkia oppikirjaa. Jos haluat hankkia kertausaineiston, voit hankkia Editan verkkokaupasta sähköisen Lukion SYKE kertausaineiston. Kertausaineisto on opettajalla käytössä, joten aineistoon voit tutustua opintojakson alussa ennen ostopäätöstä. Ota yhteys terveystiedonopettajaan itsenäistä suorittamista varten tai opinto-ohjaajaan verkossa suoritettavaa kokonaisuutta varten. Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

TERVEYSTIETO, opetussuunnitelmien vastaavuudet

LOPS 2016		LOPS 2021	
zTE01		TE1	
zTE02		TE2	
zTE03		TE3	
zTE04		TE4	

Muut valinnaiset opinnot

LUE3

Tällä opintojaksolla saat tukea lukio-opintoihisi. Tavoitteena on kehittyä oppimisen taidoissa ja löytää itsellesi sopivia opiskelustrategioita. Opintojakso toteutetaan pienryhmätyöskentelynä, ja se edellyttää oppitunneille osallistumista.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.